İŞKUR

2014

BAYBURT

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

BAYBURT ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

(2014)

Raporu Hazırlayanlar:

Hakan ÖZDEMİR

İş ve Meslek Danışmanı

Ali ERGÜN

İş ve Meslek Danışmanı

SUNUŞ

Günümüz dünyasının en önemli problemlerinden biri kuşkusuz işsizlik ve yeterince istihdam yaratamama sorunudur. Bu iktisadi sorun aynı zamanda sosyo-psikolojik sorunları ve huzursuzlukları da beraberinde getirmektedir. Bu nedenle istihdam artırıcı yatırım ve politikalara ağırlık vermek birçok kamu politikasında öncelik haline gelmiştir. Bu bakımdan ülkemizde de istihdamın arttırılabilmesi için ciddi atılımlar yapılmıştır. Bu süreci daha etkin yürütebilmek ve etkili istihdam politikaları oluşturabilmek amacıyla işgücü piyasasının talep ve isteklerini detaylı bir şekilde inceleme gerekliliği de kaçınılmazdır. Bu amaçla yerel düzeyde oluşturulan istihdam politikası uygulamalarının etkin olması bir zorunluluk halini almıştır.

İŞKUR İl Müdürlüğü 2010 yılından bu yana yerel düzeyde uygulanacak aktif işgücü piyasası politikalarını etkin ve ihtiyaca uygun olmasını sağlamak amacıyla işverenlerimizin görüşlerine başvurmaktadır. İşverenlerimizin işgücü talepleri doğrultusunda kamu istihdam hizmetlerinin yürütülmesi hedeflenmektedir. İşverenlerimizin nitelikli işgücüne daha hızlı ulaşabilmesi amacıyla İŞKUR kendi bünyesinde olan işsizleri işgücü uyum programlarına tabi tutarak yetiştirmektedir. Yani işverenin nitelikli işgücü talebi karşılanırken aynı zamanda işsizlerimize meslek kazandırılmakta ve onlara yeni iş kapıları açılmaktadır.

İŞKUR sunduğu hizmetleri daha etkin sunabilmek ve il düzeyinde mesleki eğitim programlarını ihtiyaca uygun yönlendirmek amacıyla kapsamlı bir İşgücü Piyasası Talep Araştırması gerçekleştirmiştir. İl düzeyinde işgücü arzı ve talebi verilerini içeren bu çalışmanın raporu bu konuda genel bir rehber olmuştur.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında gösterdikleri özenli çalışma nedeniyle İŞKUR İl Müdürlüğü personeline, araştırma sürecinde işyeri bilgi formlarına titiz bir şekilde yanıt veren tüm işverenlerimize ve emeği geçen herkese teşekkür ediyor, Bayburt İşgücü Piyasası Talep Araştırması Analiz Çalışması'nın ilimiz ve tüm ilgililer için yararlı olmasını diliyorum.

Yusuf ODABAŞ

Bayburt Valisi

ÖNSÖZ

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR), ulusal istihdam politikasının oluşturulması, istihdamın korunması ve geliştirilmesi ile işsizliğin önlenmesi faaliyetlerinde rol alan işgücü piyasasının en önemli aktörlerinden biridir. Kurumumuz hem aktif hem de pasif istihdam politikaları doğrultusunda işgücü ve işverene yönelik birçok kamusal hizmet sunmaktadır. İşsizlik sigortası işlemlerini yürüten, işgücü piyasası verilerini yerel ve ulusal bazda derleyen, analiz eden, yorumlayan, işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik işgücü yetiştirme, mesleki eğitim ve işgücü uyum programları geliştirerek uygulanması konusunda önemli görevler icra eden, üstlendiği yasal, yönetsel ve sosyal sorumluluğun bilinciyle faaliyetlerini özveri ile sürdüren İŞKUR, işgücü piyasası analizleri aracılığıyla Kuruma erişemeyen birçok işverenle yüz yüze görüşerek işgücü taleplerini derlemektedir.

Bu noktadan hareketle 2013 yılı Mayıs-Haziran aylarında, Türkiye genelinde Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) işbirliği ile belirlenen 10 ve daha fazla kişi istihdam eden 100 bin 852 işyerine, kurum personelimiz işveren veya işveren temsilcisi ile görüşme gerçekleştirmeye çalışmıştır. Bu kapsamda ulaşılan işyeri sayısı 87 bin 719'dur. İlimizde bu kapsamda 98 işyeri tespit edilmiş ve 77 işyerine ulaşılmıştır.

Türkiye Geneli ve il düzeyinde çalışan sayısı, açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler ile geçmiş ve gelecek dönem istihdam eğilimlerine dair bilgiler derlenmiş, işverenin eleman ihtiyacı anında karşılanmaya çalışılmıştır. Ayrıca işgücü yetiştirme kurslarının da piyasa ihtiyaçları doğrultusunda açılmasının sağlanması için veriler derlenmiştir.

Bu çerçevede, hazırlanan bu Rapor 2013 yılı I. dönem "Türkiye İşgücü Piyasası Analizi" hem işgücü arzına ilişkin eğilimler hakkında bazı değerlendirmeleri hem de İşgücü Piyasası ve İstatistik Dairesi Başkanlığımız sorumluluğunda ve Kurum personelimiz vasıtasıyla gerçekleştirilen talep araştırmasının sonuçlarına dair bilgileri kapsamaktadır. 81 İl için ayrı ayrı il düzeyindeki verilerin analiz edildiği raporlarında kamuoyuyla paylaşılması planlanmaktadır.

Bu vesileyle Türkiye İşgücü Piyasası Analizi çalışmasının tüm kullanıcılara faydalı ve hayırlı olmasını diler, bu çalışmanın ortaya çıkmasında zamanını ayırarak bilgi formumuzu dolduran tüm işverenlerimize emeği geçen Kurum çalışanlarımıza ve sosyal paydaşlarımıza teşekkür ederim.

Ömer AKDENİZ

İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ i
ÖNSÖZ ii
TABLOLAR LİSTESİ iv
GRAFİKLER LİSTESİ v
KISALTMALAR vi
YÖNETİCİ ÖZETİ 1
GİRİŞ 5
BİRİNCİ BÖLÜM 7
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ 7
Buraya kısa bir açıklama eklenerek "işgücü piyasasının genel görünümü" başlığı altında ele alınacak temel konuların neler olduğu açıklanmalıdır. 7
İŞGÜCÜ PİYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN 7
İŞKUR GÖSTERGELERİ 8
KAYITLI İŞSİZ 8
AÇIK İŞ SAYISI 8
İŞE YERLEŞTİRME 9
MESLEKİ EĞİTİM FAALİYETLERİ 10
İŞSİZLİK ÖDENEĞİ 11
İKİNCİ BÖLÜM 12
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 12
AMAÇ VE YÖNTEM 12
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 14
AÇIK İŞ VERİLERİ 24
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER 30
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ 35
SONUÇ 38
KAYNAKÇA 39
EKLER 40
Ek 1- İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu 40
Ek 2- Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları 45
Ek 4- Sektörlere Göre İPTA Sonuçları-2014/1.Dönem 53

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1 Kayıtlı İşsizlerin Mesleklere Göre Dağılımı, Bayburt, (2013-2014*) 8
Tablo 2 Açık İş Sayısının Mesleklere Göre Dağılımı, Bayburt, (2013-2014*) 9
Tablo 3 İşe Yerleştirme Sayısının Mesleklere Göre Dağılımı, Bayburt, (2013-2014*) 9
Tablo 4 Mesleki Eğitim Kurslarının Türüne Ve Cinsiyete Göre Dağılımı, Bayburt 10
Tablo 5 Mesleklere Göre İşsizlik Ödeneği Hak eden Sayısı, Bayburt 11
Tablo 6 Sektörlere ve büyüklüğe göre işyeri dağılımı, Bayburt, 2014 14
Tablo 7 İşyeri büyüklüklerine göre işyerlerinin sektörel dağılımı, Bayburt, %, 2014 15
Tablo 8 Sektörlere ve büyüklüklerine göre çalışan sayıları ve dağılımı, Bayburt, 2014 15
Tablo 9 Kuruluş yıllarına göre işyerleri sayısının sektörel dağılımı, Bayburt, 2014 18
Tablo 10 Sektörlere ve cinsiyete göre çalışan sayıları, Bayburt, 2014 19
Tablo 11 Meslek gruplarına ve cinsiyete göre çalışan sayılarının dağılımı, Bayburt, 2014 19
Tablo 12 Çalışan sayısı ve cinsiyete göre İlk 5 Mesleğin Dağılımı, Bayburt, 2014 20
Tablo 13 İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyeri sayısı ve oranları, Bayburt, 2014 21
Tablo 17 Cinsiyete göre açık iş sayısı, çalışan sayısı, açık iş oranı, Bayburt, 2014 24
Tablo 19 Sektörlere ve arama kanallarına göre açık iş dağılımı, Bayburt, 2014 24
Tablo 21 Meslek gruplarına göre açık iş verileri, Bayburt, 2014 25
Tablo 22 Meslek gruplarına ve cinsiyete göre açık iş verileri, Bayburt, 2014 25
Tablo 25 Becerilere ve eğitim durumuna göre açık iş dağılımı, Bayburt, 2014 28
Tablo 26 İşyeri büyüklüğü ve arama kanallarına göre açık iş dağılımı, Bayburt, 2014 29
Tablo 27 İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumuna göre arama kanallarının dağılımı, Bayburt, 2014 29
Tablo 28 İşyeri büyüklüklerine göre açık iş verileri, Bayburt, 2014 29
Tablo 29 İşyeri yaşına göre açık iş verileri, Bayburt, 2014 30
Tablo 30 Sektörlere göre TGÇ* eleman sayısı, Bayburt, Türkiye, 2014 30
Tablo 31 Sektörlere göre TGÇ eleman sayısı, Bayburt, 2014,2013" 31
Tablo 32 Meslek gruplarına göre TGÇ eleman ve açık iş verileri, Bayburt, 2014 32
Tablo 33 Sektörlere göre eleman temininde güçlük çeken işveren sayısı, Bayburt, 2014 32
Tablo 34 Meslek gruplarına göre TGÇ eleman sayısının çalışan sayısına oranı, Bayburt, 2014 33
Tablo 35 Temininde güçlük çekilen ilk 6 mesleğin dağılımı, Bayburt, 2014, 2013 33
Tablo 36 Meslek gruplarına göre TGÇ elemanların karşılanma durumu, Bayburt, 2014 34
Tablo 38 Temininde güçlük çekilme nedenlerine göre eleman sayılarının dağılımı, Bayburt,2014 34
Tablo 39 Sektörlere göre net istihdam değişimi, Bayburt, 2014 36
Tablo 40 Meslek gruplarına göre net istihdam değişimi, Bayburt, 2014 36
Tablo 41 Net istihdam artışı-azalışı beklenen ilk 10 meslek, Bayburt, 2014 37

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1 2008-2013 yılları arası İşgücüne Katılma, İstihdam, İşsizlik oranları, %, Bayburt 7
Grafik 2 Büyüklüklerine göre işyeri çalışan sayıları dağılımı, Bayburt, Türkiye, 2014, % 16
Grafik 3 Özelliklerine göre işyerlerinin dağılımı, Bayburt, 2014, % 17
Grafik 4 Ortalama Çalışan Sayısının Sektörel Dağılımı, Bayburt, 2014 18
Grafik 5 Meslek gruplarına ve cinsiyete göre çalışan sayılarının oranları, Bayburt, 2014, % 20
Grafik 6 Büyüklüklerine göre İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerleri oranı, Bayburt, 2014, %..... 21
Grafik 7 Büyüklüklerine göre devlet teşviklerinden yararlanan işyeri sayısı dağılımı, Bayburt,2014 ... 22
Grafik 8 Büyüklüklerine göre part-time işçi çalıştıran işyeri sayısı dağılımı, Bayburt,2014..... 23
Grafik 9 Büyüklüklerine göre mevsimlik işçi çalıştıran işyeri sayısı dağılımı, Bayburt, 2014 23
Grafik 10 Eğitim durumuna göre açık iş dağılımı, Bayburt, 2014 26
Grafik 11 Eğitim durumu ve cinsiyete göre açık iş dağılımı, Bayburt, 2014 27
Grafik 12 Becerilere göre açık iş dağılımı, Bayburt, 2014..... 27
Grafik 14 İş arama kanallarına göre açık iş dağılımı, Bayburt, 2013,2014..... 28
Grafik 15 Eleman temininde güçlük çekilme nedenleri, Bayburt, Türkiye, 2014 35

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

ADNKS: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

AİO: Açık iş Oranı

***Bk.* :** Bakınız

EUROSTAT: Avrupa Birliği İstatistik Ofisi

ILO: International Labor Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)

ISCO: International Standard Classification of Occupations (Uluslararası Meslek Sınıflama Standardı)

İBBS: İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması

İO: işsizlik oranı

İKO: İşgücüne katılma oranı

İŞKUR: Türkiye İş Kurumu

İPA: İşgücü Piyasası Analizi

NACE: European Classification of Economic Activities (Avrupa Birliği'nde Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması)

NİDO: Net İstihdam Değişim Oranı

OECD: Organization for Economic Co-operation And Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)

TİPA: Türkiye İşgücü Piyasası Analizi

TMS: Türk Meslekler Sözlüğü

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

YÖNETİCİ ÖZETİ

İşgücüne katılım oranı, istihdam edilenler ve işsizlerin toplamının, aktif nüfusa oranı olarak ifade edilmektedir. İlde bu veriler 2008 ve 2009 yıllarında oransal artış gösterirken sonraki yıllarda bu oranda azalışlar görülmektedir.

İşgücü piyasasının en çok bilinen göstergesi işsizlik oranıdır. İşsizlik oranı, işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İlde bu oran 2012 yılı sonuna kadar yatay bir seyir izlerken 2013 yılında 2008 yılına kıyasla yaklaşık 1,5 puanlık artış göstermiştir.

Hem 2013 hem de 2014 yılında kuruma kayıtlı işsizlerin büyük çoğunluğunun vasıf gerektirmeyen mesleklerde olduğu görülmektedir. Bunun nedeni vasıflı işsizlerin iş arama süresinin vasıfsız işsizlere göre daha kısa olmasıdır. Bu durum; iş arayan kişilerin meslek sahibi olmaları durumunda iş hayatında kendilerine daha rahat yer edinebileceğini göstermektedir.

İlde 2013 yılında açık işin en fazla olduğu ilk üç meslek sırasıyla; Beden işçisi (genel), Beden işçisi (temizlik) ve Kompleci (Hazır giyim)dir. 2014 yılının ilk sekiz ayında ise bu sıralama Kesimci(Konfeksiyon), Ev mefruşatı dikimcisi ve makineci (Dikiş) şeklindedir. 2013 yılında en çok talep edilen ilk iki meslek daha az vasıf gerektirmekteyken 2014 yılının ilk sekiz ayında bu mesleklerden ziyade vasıf ve deneyim gerektiren mesleklere doğru bir yönelim olduğu görülmektedir.

Türkiye İş Kurumu işe yerleştirme faaliyeti kapsamında özel veya kamu sektöründe istihdama aracılık etmektedir.

2013 yılında İŞKUR tarafından en fazla işe yerleştirme yapılan ilk üç meslek sırasıyla; Beden işçisi (genel), Beden işçisi (temizlik), Kompleci şeklindeyken 2014 yılının ilk sekiz ayında bu sıralama Beden işçisi (temizlik), Beden işçisi (inşaat), Fırın İşçisi şeklindedir. Beden işçisi mesleğinde işe yerleştirme sayısının fazla olmasının nedeni, son yıllarda Kurumumuzun istihdama katkı sağlamak amacıyla başlatmış olduğu ''Toplum Yararına Programlar'' dır. 2014 yılı Toplum yararına programlar Eylül ayı itibariyle başlatıldığından 2014 verilerine dâhil edilmemiştir.

İş hayatının en büyük problemi olan nitelikli işgücü ihtiyacının karşılanabilmesi amacıyla İŞKUR tarafından düzenlenen aktif işgücü piyasası programlarından işbaşı eğitim programı, özel sektör işyerlerinden en çok başvuru alan programdır. Yararlanma koşullarının esnek olması, işi yerinde ve ustasından öğrenmeye fırsat vermesi ve işverenlerin kendi istedikleri standartlarda işgücü yetiştirme fırsatı bulmaları bu programa ilgiyi artırmaktadır. 2014 Ocak-Ağustos döneminde en çok aktif işgücü piyasası programı işbaşı eğitim programı kapsamında düzenlenmiştir.. Yararlanıcı sayısı açısından aktif işgücü piyasası programları incelendiğinde istihdam garantili meslek edindirme kurslarının ilk sırada yer aldığı görülmektedir.

4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa göre, işsizlik sigortası kapsamında bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybedenlere kurumumuz tarafından geçici destek sağlamak amacıyla işsizlik sigortası bağlanmaktadır. İşsizlik ödeneğine başvuran işsizler içerisinden 37 kişi ile ilk sırada Beden işçisi (genel), 9 kişi ile Büro memuru (genel) ve üçüncü sırada 8 kişi ile Beden işçisi (temizlik) gelmektedir.

İlk üç meslekten ikisi vasıf gerektirmeyen mesleklerde olması iş hayatında meslek edinmenin önemini ortaya çıkarmıştır.

Bayburt İşgücü Piyasası Talep Araştırması çerçevesinde toplam 92 işyerine ilişkin veriler derlenmiştir. Bu işyerlerinin 33 tanesi 1-9 kişi, 50 tanesi 10-49 kişi, 9 tanesi ise 50 ve üzeri kişi çalıştıran işyerlerinden oluşmaktadır. Araştırma kapsamında sadece 10 ve üstü çalışana sahip işyerleri olmasına rağmen, 33 tane 1-9 çalışana sahip işyeri olduğu görülmektedir. Bu da 10 ve üzeri kişi çalıştıran işyerlerinin %36'sının zaman içerisinde 1-9 kişi çalıştıran işyerine dönüştüğünü göstermektedir.

Tüm işyerlerinin büyüklükleri ele alındığında, işyerlerinin yarıdan fazlasını 10-49 işçi çalıştıran işyerleri oluşturmaktadır. İşyeri büyüklüklerinde lokomotif sektör olan inşaat sektöründe çalışanların %53,6'sı 1-9 eleman çalıştıran işyerlerinde çalışmaktadır. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörü, Mesleki bilimsel ve teknik faaliyetler sektörü ve insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetlerinde çalışanların tamamı 10-49 arası eleman çalıştıran işyerlerinde çalışmaktadır. İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektöründe çalışanların ise%71,4'ü 50+ işyerinde çalışmaktadır.

Ortalama çalışan sayısının en yoğun olduğu üç sektör sırasıyla; İdari ve destek hizmet faaliyetleri, İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri ile imalat sektörüdür.

Faaliyet yılı 0-4 yıl arasında olan işyerlerinin önemli bir bölümü inşaat sektöründe faaliyet göstermektedir. Bu durumun oluşmasında ana etken, bu sektöre yapılan yatırımların artmasıdır. Kuruluş yılı 25 ve daha üzeri olan işyerlerinde ilk sırayı alan sektör, Toptan ve perakende ticarettir.

Tüm çalışanlar içinde erkeklerin oranı %83'tür. Başka bir deyişle, Bayburt'ta her 100 çalışandan 83'ü erkektir. Madencilik ve taş ocakçılığı ve eğitim sektöründe çalışanların tamamı erkeklerden oluşurken İnşaat ve imalat sektöründe çalışanların tamamına yakını erkeklerden oluşmaktadır. Kadınlarda ise Finans ve sigorta faaliyetleri ile Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri ilk iki sırada yer almaktadır. Bu sıralamanın kadınlarda farklı olmasının nedeni, son yıllarda bu sektörlerde kadın istihdamının yüksek bir ivme kazanmasıdır. Aynı zamanda çalışanların sektörel dağılımına bakıldığında hemen hemen her sektörde kadın çalışan bulunmaktadır.

En fazla çalışanın olduğu ilk on mesleğe bakıldığında, genel itibariyle vasıf gerektirmeyen mesleklerin ön plana çıktığı, ayrıca erkek çalışanların yoğunlukta olduğu meslek sıralamasıyla genel sıralamanın benzer olduğu görülmektedir. Bunun sebebi ise ildeki erkeklerin iş gücüne katılım oranının kadınlara göre daha yüksek olmasıdır. Kadın çalışan sayısının meslek sıralamasına bakıldığında erkeklerde olduğu gibi vasıf gerektirmeyen meslekler ön plandadır.

Bayburt ilinde 2014 yılı İPTA kapsamında ziyaret edilen işyerlerinden %46,6'sı İŞKUR hizmetlerden faydalandığı tespit edilmiştir. Son yıllarda İŞKUR bünyesinde çalışan İş ve meslek Danışmanları etkili işyeri ziyaretlerinde bulunması ve kurum hizmetlerini tanıtması bu oranı artırmıştır. Aynı zamanda İŞKUR bünyesinde yapılan işbaşı eğitim programlarının ve İŞKUR ile işbirliği yapılarak işe alınan çalışanlara verilen teşvikler bu oranın yüksek olmasında diğer etkenlerdir.

İlde part-time çalışanı olan işletme yok denecek kadar azdır. Part-time çalışan oranı en yüksek olan sektörler; %37,5 ile imalat sektörü ilk sırada ve ulaştırma ve depolanma faaliyetleri %25 ile ikinci sırada yer almaktadır.

Sektörlere göre mevsimlik işçi çalıştırma sayılarına bakıldığında, 11 işyeri mevsimlik işçi çalıştırmaktadır. En büyük pay İmalat ve Toptan ve perakende ticaret sektöründedir.

Açık iş ilde üç sektörde alınmıştır. Bunlardan ilk sırada Toptan ve perakende ticaret ilk sırada gelirken Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri ikinci sırada ve imalat sektörü ise üçüncü sırada gelmektedir. Toptan ve perakende ticaret ve imalat sektörünün açık iş oranı 2013 yılına oranla düşüş göstermiş; konaklama ve yiyecek hizmet faaliyetleri ise artış göstermiştir.

Sektörlere ve arama kanallarına göre açık işlerin dağılımına bakıldığında her üç sektörde de işverenler istihdamını İŞKUR aracılığıyla yapmak istemektedir. Eleman talebinde bulunan firmalar, 2013 yılında %56 oranında İŞKUR'u tercih ederken, bu oran 2014 yılında %100'e yükselmiştir. Bu farkın oluşma nedeni, işverenlerle İŞKUR arasındaki iletişimin yüksek olması ve firmaların istediği nitelikte eleman bulmasına diğer kanallardan daha fazla özen göstermesidir. Özellikle 10+ istihdamlı işyerlerine düzenli olarak İş ve Meslek Danışmanlarınca yapılan işyeri ziyaretleri sonucunda bu oran %100'e yükseltilmiştir.

Sektörlere ve cinsiyete göre açık işlerin dağılımına bakıldığında, sektörlerin büyük çoğunluğu aradığı elemanın erkek olmasını istemiştir. Genel toplama bakıldığında kadın çalışan isteyen işverenler sadece %12,5'dir.

Mesleklere göre beceri dağılımına bakıldığında işverenlerin geneli Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübeye oldukça önem vermektedir. Öte yandan iş ahlakına sahip olma becerisi isteği işverenlerde ikinci sırada gelmektedir.

Eğitim durumuna ve cinsiyete göre açık iş dağılımına bakıldığında, kadınlar için açık işveren işverenlerin tamamı eğitim durumu ayırmamıştır. Erkekler için meslek lisesi mezunu oranı %22,4 ve genel lise %16,1 iken fark etmez seçeneğini işaretleyenlerin oranı %50,3'tür.

Becerilere göre açık iş dağılımına bakıldığında işverenlerin geneli Mesleki bilgi ve beceriyi ön planda tutmaktadır. İş ahlakına sahip olma ve Takım çalışması ise aranan diğer becerilerdendir.

Açık işlerin beceri ve cinsiyete göre dağılımına bakıldığında, kadınlarda en fazla beklenen beceri türü %51,1 ile fazla mesaiye kalabilme olmasına rağmen erkeklerde bu oran sıfırdır. Kadınlarda diğer aranılan beceri yeterli bilgi ve teknik bilgi ve beceriye sahip olmadır. Açık işlerde kadınlarda diğer beceriler aranmazken erkeklerde de kadınlarda olduğu gibi en çok mesleki bilgi aranmakta ve daha sonra iş ahlakına sahip olma becerisine bakılmaktadır.

İşyeri büyüklüklerine göre iş arama kanallarının dağılımına bakıldığında, açık iş talebi olan işyerleri içerisinde İŞKUR'u en fazla tercih eden firmalar 1-9 çalışanı olan firmalardır.

Büyüklüklerine göre açık iş talebi olan işyerlerinin dağılımına bakıldığında, en fazla açık iş oranı %6,3 ile 1-9 çalışanı olan işyerleridir. Açık iş verme oranına bakıldığında da yine 1-9 çalışanı olan işyerleri ilk sırada yer almaktadır. Toplam açık iş sayısı 10-49 çalışanı olan işyerlerinde ilk sırada gelmesine karşın oransal olarak 1-9 çalışanı olanlar ilk sırada gelmektedir. Bu durum çalışan sayısı az olan işyerlerinin çalışan hareketliliğinin daha çok olmasından kaynaklanmaktadır.

Temininde güçlük çekilen meslekler, işverenlerin istedikleri beceri ve niteliğe sahip eleman bulmada sıkıntı yaşadıkları meslekleri ifade etmektedir. Bayburt ilinde yapılan İşgücü Piyasası Talep Araştırması sonuçları ile sektörlere göre temininde güçlük çekilen meslekler belirlenmiştir. Araştırma kapsamında ziyaret edilen 92 işyeri içerisinden 35 tanesi eleman temininde güçlük çektiklerini

bildirmişlerdir. Oransal olarak bakıldığında ise bu rakam ziyaret edilen işyerlerinin %38'ine karşılık gelmektedir.

TGÇ eleman sayılarının dağılımına bakıldığında, ilde en fazla TGÇ eleman bulunan sektör, %26 ile imalat sektörüdür. Bu oran Türkiye'de %39,4'tür. İlde ikinci sırada %22,4 ile Toptan ve perakende ticaret sektörü yer almaktadır.

İlde toplam 32 açık iş olmasına karşılık, 88 kişinin temininde güçlük çekilmektedir.

Eleman temininde en fazla güçlük çeken sektörlere bakıldığında, ilk sırada İnşaat sektörü, ikinci sırada ise Toptan ve perakende ticaret sektörü yer almaktadır.

Mesleklere göre eleman temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında, Danışma görevlisi mesleğinde eleman temininde güçlük çekmesinin öncelikli nedeni gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamamasıdır. Mesleklerin geneline bakıldığında, gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması ve yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması nedenlerinin eleman temininde çekilen güçlükler arasında ilk sıralarda yer almakta olduğu görülmektedir

Eleman temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında, ilk sırada %62,1 ile yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması gelmektedir. Bunu ikinci sırada %58,5 ile gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması takip etmektedir. Bu verilerle işverenlerin eleman temin ederken karşılaştığı en büyük sıkıntının, istenen nitelikte ve tecrübede eleman bulunamaması olduğu ortaya çıkar.

Bayburt ilindeki, genel olarak uzun süreli istihdam artışı ve azalışı incelendiğinde şehrin ekonomik yapısının etkili olduğu görülmektedir. Uzun dönemde ihtiyaç duyulması düşünülen mesleklerin farklılık göstermeleri mevsimsel etkilerin de istihdamın dönemsel değişiminde önemli olan unsur olduğunu açığa çıkarmaktadır.

Sektörlere göre net istihdam değişimlerine bakıldığında, 30 Haziran 2015 tarihi itibariyle Bayburt il genelinde 29 kişilik istihdam artışı beklenmektedir. Bu artışın 12 kişilik kısmı imalat, 13 kişilik kısmı ise inşaat sektörüne aittir. Eğitim sektöründe çalışanlardan ise 12 kişilik net azalış beklenmektedir.

Meslek gruplarına göre net istihdam değişim oranına bakıldığında ilk sırada %15,8 ile Nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları gelmektedir. Bunu %7,7'lik oranla Hizmet ve satış elemanları meslek grubu takip etmektedir. Profesyonel meslek mensuplarında ise %6,7'lik azalış beklenmektedir. Yöneticiler ve Büro hizmetlerinde çalışan elemanlar meslek gruplarında değişim beklenmemektedir.

GİRİŞ

Bayburt ili işgücü piyasası analiz raporunun nihai hedefi ilin işgücü piyasası arz ve talep boyutunu birlikte ele alarak, arz ve talep arasındaki eşleşme problemlerini ortaya çıkartmak ve bu dengesizliğin giderilmesine yardımcı olacak önerileri oluşturmaktır.

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına rağmen etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle işgücü açığı karşılanmayabilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilitesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmayışı nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle de zamanında doldurulamamaktadır.

İller bazında etkin bir işgücü piyasası analizi için, illerin arz ve talep yapısını aynı dönem itibariyle yansıtan arz ve talep verilerine ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaç doğrultusunda ideal olan, il işgücü piyasasının her iki boyutunu ortaya koyan araştırmaların eş zamanlı yapılmasıdır. Böyle bir çalışmanın gerek işgücü gerekse mali açıdan yaratacağı büyük yük dikkate alındığında, pratik bir çözüm işgücü piyasası arz analizlerinde mevcut veri setlerinin kullanımıdır. İşgücü Piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) ile Hane halkı İşgücü Anketi (HİA) sonuçlarına dayanmaktadır.

İşgücü piyasası talep verileri Çalışma ve İş Kurumu'na kayıtlı işverenler itibariyle idari kayıt olarak mevcuttur, ancak bu kayıtlar ilin genel talep yapısı hakkında yeterince fikir verememektedir. İşgücü talebinin illerdeki tüm işverenleri kapsayacak şekilde üretilmesi işgücü piyasasının doğru takibi açısından son derece önemlidir ve bu nedenle de özel bir talep araştırmasının periyodik olarak düzenlenmesi bir gerekliliktir.

İşgücü talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından beri sürdürülmektedir. Bu çalışmalarda değişik yöntemlerin kullanılması sonucu, hem illerin işgücü piyasalarının yıllar itibariyle değişimlerinin izlenmesinde hem de iller arası karşılaştırmalarda problemler yaşanmıştır. Problemlerin giderilmesi için tüm iller için standart bir talep araştırması uygulanması ve işgücü piyasası analiz raporunun yazımı kaçınılmaz olmuştur.

Bu amaçla Bayburt ili için İşgücü Piyasası Talep Araştırması uygulanmış ve işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Analiz Raporu hazırlanmıştır.

Bu doğrultuda İşgücü piyasasında ihtiyaç duyulan meslekleri belirlemek ve bu mesleklerde istenen becerileri tespit etmek, temininde güçlük çekilen meslekleri tespit etmek, geçmiş ve gelecek dönemlerde istihdam artışı veya azalışı eğilimlerini belirlemek amacıyla işyerlerine 12 Mayıs–27 Haziran 2014 tarihleri arasında Bayburt ilinde "İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" uygulanmıştır. İşyeri adres ve genel bilgileri dışında soru formu 17 sorudan oluşmuştur. Araştırma sonrasında ise işgücü piyasasının arz ve talep yönlerini birlikte ele alan İşgücü Piyasası Analiz Raporu hazırlanmıştır.

Bayburt İşgücü Piyasası Analiz Raporu 2 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde genel işgücü göstergeleri ve İŞKUR göstergeleri hakkında bilgi verilecektir.

İkinci bölümde ise Bayburt ili '' İşgücü Piyasası Talep Araştırması '' sonuçları hakkında genel veriler ve yorumları yer alırken, bu araştırmanın amaç ve yöntemi hakkında bilgi verilecektir. Ayrıca İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu çalışmasına dayanılarak il genelinde elde edilen

açık işler, mevcut istihdam, işyerleri, temininde güçlük çekilen meslekler ve gelecek dönemde beklenen istihdam eğilimleri üzerinde durulacaktır.

Gerçekleştirilen çalışma ile Bayburt'ta, aktif işgücü programları etkin bir şekilde uygulanabilecek, nitelikli insan gücü ve kalifiye işgücü kaynaklarının yetiştirilmesi, istihdam olanaklarının arttırılması ve işsizliğin azaltılması sonucunda işgücü piyasasında Kurumumuzun etkinliği sağlanmış olacaktır.

Tüm iller ve Türkiye Geneli için ayrı ayrı hazırlanan İşgücü Piyasası Analizi Raporlarına www.iskur.gov.tr adresi üzerinden erişilebilmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ

Buraya kısa bir açıklama eklenerek "işgücü piyasasının genel görünümü" başlığı altında ele alınacak temel konuların neler olduğu açıklanmalıdır.

İŞGÜCÜ PİYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN

Giriş niteliğinde birkaç cümle eklenmelidir. Ayrıca işgücüne katılma oranı, işsizlik oranı ve istihdam oranı Türkiye için de incelenmelidir.

Grafik 1 2008-2013 yılları arası İşgücüne Katılma, İstihdam, İşsizlik oranları, %, Bayburt

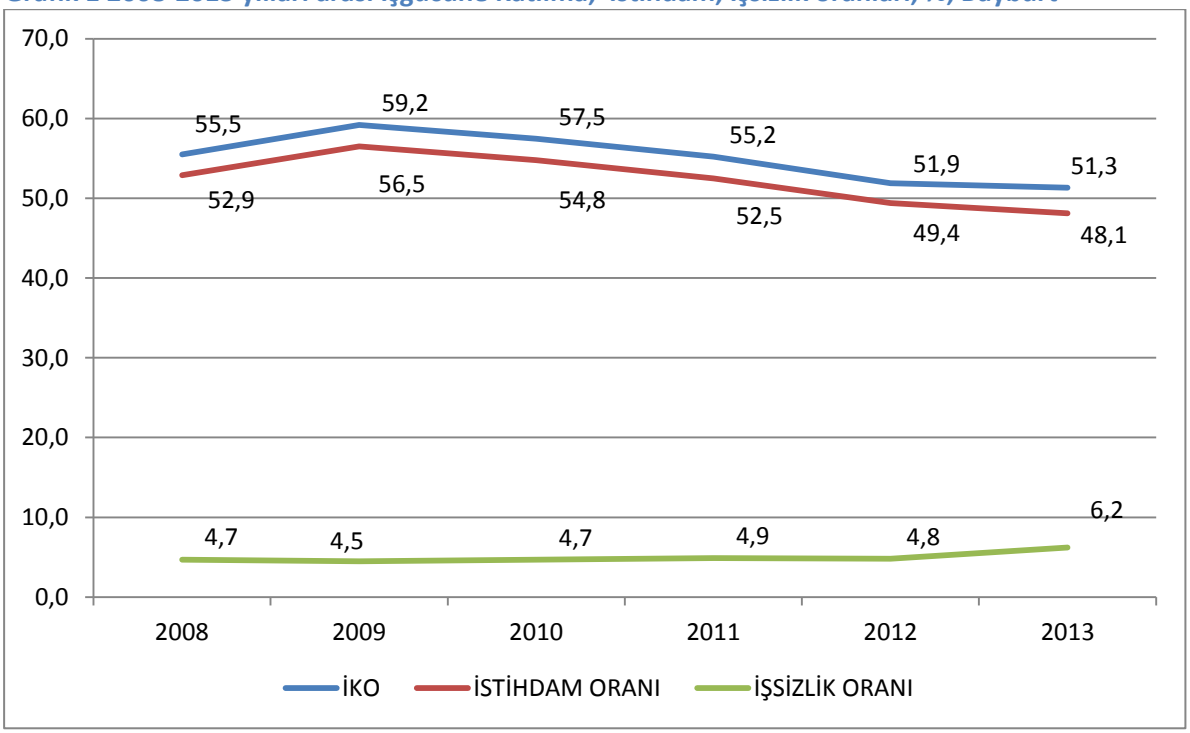

Kaynak: TÜİK,HİA

İşgücüne katılım oranı, istihdam edilenler ve işsizlerin toplamının, aktif nüfusa oranı olarak ifade edilmektedir. İlde bu veriler 2008 ve 2009 yıllarında oransal artış gösterirken sonraki yıllarda bu oranda azalışlar görülmektedir. Bayburt ilinde, 2008 yılında kıyasla %3,7 puan artarak 2009 yılında %59,2 seviyesine ulaşan işgücüne katılma oranı, sonraki yıllar içerisinde kademeli bir şekilde azalmış ve 2013 yılında %51,3 olarak gerçekleşmiştir.

İşgücü piyasasının en çok bilinen göstergesi işsizlik oranıdır. İşsizlik oranı, işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İlde bu oran 2012 yılı sonuna kadar yatay bir seyir izlerken 2013 yılında 2008 yılına kıyasla yaklaşık 1,5 puanlık artış göstermiştir.

Kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfusun içindeki yevmiyeli, ücretli maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunanlarla, işi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına çalışanlar ve işverenler istihdamı oluşturur.

İlde istihdam oranı azalmaktadır.

İŞKUR GÖSTERGELERİ

Raporun bu kısmında İŞKUR istatistiklerinden yararlanarak ilin mevcut işgücü piyasası değerlendirilmeye çalışılmaktadır. İŞKUR istatistikleri sadece İŞKUR verilerini içermektedir.

Bu bölümde İŞKUR istatistiklerinden yararlanarak Bayburt ilinde; kayıtlı işsizler, açık iş sayıları, işe yerleştirmeler, işsizlik sigortası fonundan faydalananlar ve kurs verileri hakkında bilgiler verilecektir.

KAYITLI İŞSİZ

Kurumumuza gelen iş arayanların mesleklerine ve becerilerine göre iş arayan kaydı oluşturularak, kamu veya özel sektör tarafından kuruma gelen taleplerde işsizleri en uygun işe yönlendirme kurumumuzun en önemli görevlerindendir. Tablo 1'de Bayburt ilinde en fazla kayıtlı işsizin bulunduğu ilk on mesleğe ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Tablo 1 Kayıtlı İşsizlerin Mesleklere Göre Dağılımı, Bayburt, (2013-2014*)

2013		2014*	
Meslekler	**Kayıtlı İşsiz**	**Meslekler**	**Kayıtlı İşsiz**
Beden işçisi (genel)	1.566	Beden işçisi (genel)	1.469
Büro memuru (genel)	367	Büro memuru (genel)	308
Beden işçisi (temizlik)	79	Beden işçisi (temizlik)	76
Beden işçisi (inşaat)	74	Beden işçisi (inşaat)	58
Büro işçisi	61	Büro işçisi	47
Ağır kamyon şoförü	36	Aşçı	33
Aşçı	35	Ağır kamyon şoförü	26
Şoför-yük taşıma	25	Garson (servis elemanı)	22
Taksi şoförü	22	Deri konfeksiyon makinecisi	20
Beden işçisi-bina inşaatı	21	Şoför (yolcu taşıma)	20
Diğer meslekler	823	Diğer meslekler	817
Genel Toplam	**3.109**	**Genel Toplam**	**2.896**

*Kaynak: İŞKUR *(Ocak-Ağustos)*

Tabloya bakıldığında hem 2013 hem de 2014 yılı Ağustos ayı sonu itibariyle kuruma kayıtlı işsizlerin büyük çoğunluğunun vasıf gerektirmeyen mesleklerde olduğu görülmektedir. Bunun nedeni vasıflı işsizlerin iş arama süresinin vasıfsız işçilere göre daha kısa olmasıdır. Bu durum; iş arayan kişilerin meslek sahibi olmaları durumunda iş hayatında kendilerine daha rahat yer edinebileceğini göstermektedir.

AÇIK İŞ SAYISI

Açık iş; kamu veya özel sektör iş yerlerinden kurumumuza intikal eden işgücü istekleridir. Doğru işe doğru kişinin yönlendirilmesi için daha fazla işgücü talebi almak ve bu taleplere etkili iş arayan yönlendirmesi yapmak gerekmektedir. Açık iş sayısının artırılması için ise işverenleri daha iyi tanımak ve onlara kurumumuzu daha iyi tanıtmak gerekmektedir. Kurumumuz her ilde belirlediği iş ve meslek danışmanlarından oluşan işveren temsilcisi aracılığı ile işyerlerine gerçekleştirdiği etkin ziyaretler sonucunda daha fazla işgücü talebini (açık iş) kurum bünyesinde toplamaya çalışmaktadır.

Kuruma gelen iş arayanlar ise yine kurumda görevli iş ve meslek danışmanlarınca tanınmakta ve kurumun en öncelikli amaçlarından olan doğru işe doğru yönlendirme yapılmaya çalışılmaktadır.

Tablo 2 Açık İş Sayısının Mesleklere Göre Dağılımı, Bayburt, (2013-2014*)

2013		2014*	
Meslek	**Sayı**	**Meslek**	**Sayı**
Beden işçisi (genel)	1.868	Kesimci (konfeksiyon)	115
Beden işçisi (temizlik)	257	Ev mefruşatı dikimcisi	84
Kompleci (dokuma hazır giyim)	116	Makineci (dikiş)	80
Erkek terzisi	99	Beden işçisi (genel)	78
Ev mefruşatı dikimcisi	68	Kesimci (ayakkabı)	75
Makineci (dikiş)	67	Deri konfeksiyon makinecisi	63
Deri konfeksiyon makinecisi	50	Fırın işçisi (tuğla, kiremit vb.)	60
Garson (servis elemanı)	42	Beden işçisi (temizlik)	52
Aşçı	31	Beden işçisi (inşaat)	44
Kadın giyim modelisti	27	Aşçı	39
Diğer meslekler	248	Diğer meslekler	286
Genel Toplam	**2.873**	**Genel Toplam**	**976**

Kaynak: İŞKUR, Ağustos ayı sonu itibariyle

İlde 2013 yılında açık işin en fazla olduğu ilk üç meslek sırasıyla; Beden işçisi (genel), Beden işçisi (temizlik) ve Kompleci(Hazır giyim) meslekleridir. 2014 yılının ilk sekiz ayında ise bu sıralama Kesimci(Konfeksiyon), Ev mefruşatı dikimcisi ve makineci (Dikiş) şeklindedir. 2013 yılında en çok talep edilen ilk iki meslek daha az vasıf gerektirmekteyken 2014 yılının ilk sekiz ayında bu mesleklerden ziyade vasıf ve deneyim gerektiren mesleklere doğru bir yönelim görülmektedir.

İŞE YERLEŞTİRME

Kurumun en önemli işlevlerinden olan işe yerleştirmede özel veya kamu sektörü işçi alımlarına aracılık etmektedir.

Tablo 3 İşe Yerleştirme Sayısının Mesleklere Göre Dağılımı, Bayburt, (2013-2014*)

2013		2014*	
Meslek	**Sayı**	**Meslek**	**Sayı**
Beden işçisi (genel)	1.704	Beden işçisi (temizlik)	88
Beden işçisi (temizlik)	184	Beden işçisi (inşaat)	41
Kompleci (dokuma hazır giyim)	71	Fırın işçisi (tuğla, kiremit ve benzeri)	27
Erkek terzisi	44	Beden işçisi (genel)	25
El nakışçısı	26	Ev mefruşatı dikimcisi	14
Kadın giyim modelisti	26	Hasta danışmanı	13
Ev mefruşatı dikimcisi	22	İş makineleri operatörü	9
Beden işçisi (inşaat)	14	Garson (servis elemanı)	6
Aşçı	12	Satış danışmanı	4
Mobilya imalatçısı/mobilyacı (ahşap)	10	Usta öğretici (diğer)	3
Diğer meslekler	64	Diğer meslekler	27
Genel toplam	**2.177**	**Genel toplam**	**257**

*Kaynak: İŞKUR *(Ocak-Ağustos)*

2013 yılında işe yerleştirmede ilk üç meslek sırasıyla; Beden işçisi (genel), Beden işçisi (temizlik), Kompleci şeklindeyken 2014 yılının ilk sekiz ayında bu sıralama Beden işçisi (temizlik), Beden işçisi (inşaat), Fırın İşçisi şeklindedir. Beden işçisi mesleğinde işe yerleştirme sayısının fazla olmasının nedeni, son yıllarda Kurumumuzun istihdama katkı sağlamak amacıyla başlatmış olduğu ''Toplum Yararına Programlar'' dır. 2014 yılı Toplum yararına programlar Eylül ayı itibariyle başlatıldığından 2014 verilerine dahil edilmemiştir.

MESLEKİ EĞİTİM FAALİYETLERİ

İş hayatında mesleksizlik ya da kalifiye eleman ihtiyacının giderilmesi amacıyla İŞKUR ihtiyaç duyulan mesleklerde mesleki eğitim kursları düzenlemektedir.

Tablo 4 Mesleki Eğitim Kurslarının Türüne Ve Cinsiyete Göre Dağılımı, Bayburt

KURS TÜRÜ	2013				2014*			
	Açılan Kurs Sayısı	Katılan Kursiyer Sayısı			Açılan Kurs Sayısı	Katılan Kursiyer Sayısı		
		Erkek	Kadın	Toplam		Erkek	Kadın	Toplam
Toplum yararına programlar (TYP)**	23	652	348	1.000	0	0	0	0
MEK/istihdam garantili	18	92	208	300	11	17	250	267
MEK/istihdam garantisiz	8	49	80	129	7	50	66	116
MEK/özel politika	0	0	0	0	0	0	0	0
İşbaşı eğitim programı (İEP)	65	46	53	99	75	67	21	88
UMEM projesi/İEP	23	74	300	374	6	66	0	66
UMEM projesi/MEK	9	54	140	194	15	97	96	193
Girişimcilik	0	0	0	0	8	133	71	204
Toplam	**146**	**967**	**1.129**	**2.096**	**122**	**430**	**504**	**934**

*Kaynak: İŞKUR *(Ocak-Ağustos)*

*** 2014 Eylül ayı içerisinde 1.000 kişilik program başlatılmıştır.*

İş hayatının en büyük problemi olan nitelikli işgücü ihtiyacının karşılanabilmesi amacıyla İŞKUR tarafından düzenlenen meslek edindirme kurslarından işbaşı eğitim programı, özel sektör işyerlerinden en çok başvuru alan programdır. Yararlanma koşullarının esnek olması, işi yerinde ve ustasından öğrenmeye fırsat vermesi ve işverenlerin kendi istedikleri standartlarda işgücü yetiştirme fırsatı bulmaları bu programa ilgiyi artırmaktadır. 2014 Ocak-Ağustos döneminde en çok kurs işbaşı eğitim programından açılmıştır. Yararlanıcı sayısı açısından incelendiğinde istihdam garantili meslek edindirme kursları ilk sırada yer almaktadır. 2013 yılında girişimcilik kursu hiç düzenlenmemişken 1000 kişilik Toplum Yararına Program düzenlenmiştir. Kurslara lokomotif Meslek Edindirme kursları olmuştur.

İŞSİZLİK ÖDENEĞİ

Tablo 5 Mesleklere Göre İşsizlik Ödeneği Hak eden Sayısı, Bayburt

2014*	
Meslek	**İşsizlik Ödeneği Hakeden Sayısı**
Beden işçisi (genel)	37
Büro memuru (genel)	9
Beden işçisi (temizlik)	8
Aşçı	5
Beden işçisi (inşaat)	4
Kamyonet şoförü	4
Beden işçisi-bina inşaatı	4
Garson (servis elemanı)	3
Pazarlamacı	3
Güvenlik görevlisi (silahlı)	3
Diğer Meslekler	61
Genel toplam	**141**

*Kaynak: İŞKUR *(Ocak-Ağustos)*

4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa göre, işsizlik sigortası kapsamında bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybedenlere kurumumuz tarafından geçici destek sağlamak amacıyla işsizlik sigortası bağlanmaktadır. İşsizlik ödeneğine başvuran işsizler içerisinden 37 kişi ile ilk sırada Beden işçisi (genel), 9 kişi ile Büro memuru (genel) ve üçüncü sırada 8 kişi ile Beden işçisi (temizlik) gelmektedir. İlk üç meslekten ikisi vasıf gerektirmeyen mesleklerde olması iş hayatında meslek edinmenin önemini ortaya çıkarmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

AMAÇ VE YÖNTEM

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına rağmen etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle işgücü açığı karşılanamaya bilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilitesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmayışı nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle zamanında doldurulamamaktadır. İşgücü piyasasının talep boyutuyla ele alınıp mevcut durumda işgücü, mevcut açık iş ve gelecek dönemde işgücünün eğilimlerinin bilinmesi kısa dönemli işgücü yetiştirilmesi için temel verileri sağlamaktadır.

İşgücü piyasasında arz ve talebin etkin bir şekilde uyumlaştırılabilmesi için işgücü piyasası bilgileri oldukça önemlidir. İşgücü Piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun yapmış olduğu Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarından elde edilmektedir. Ancak işgücü piyasasının talep tarafına yönelik pek fazla veri bulunmamaktadır. Bu açığı da Türkiye İş Kurumu İşgücü Piyasası Araştırmaları ile doldurmaya çalışmaktadır. Arz tarafı ile ilgili verilerde il düzeyinde yeterli veri bulunmamaktadır. Talep tarafı ile ilgili yapılan araştırmalar ise henüz istenen düzeyde değildir. Örneğin EUROSTAT nezdinde hala ülkemiz için açık iş oranı açıklanamamaktadır. Bu bağlamda işgücü piyasası araştırmalarını daha da geliştirerek yapmamız büyük önem arz etmektedir.

4904 sayılı Kanunda Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından beri işgücü piyasası araştırmaları (İPA) sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmıştır. İşgücü piyasası araştırmalarının EUROSTAT normlarına uygun şekilde yürütülmesi ve Resmi İstatistik Programı kapsamına alınmasına yönelik çalışmalar 2011 yılı ikinci yarısından itibaren Türkiye İstatistik Kurumu işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmalar sayesinde Türkiye için bir açık iş sayısına erişebilir olunacak ve EUROSTAT'ın talep ettiği açık işler istatistikleri için veri toplanabilmiş olacaktır. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biride İŞKUR dışında da diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2014 Yılı Yerel Düzeyde İşgücü Piyasası Analizi Talep Araştırması kapsamında 12 Mayıs – 27 Haziran 2014 tarihleri arasında Türkiye genelinde 110.509 işyerine yüz yüze görüşme yöntemiyle anket uygulamıştır. Türkiye İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak sektörel kapsam dâhilinde yer alan ve 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri, araştırmada örnekleme çerçevesi olarak kullanılmıştır. Araştırmanın kapsamında Türkiye genelinde Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev 2.0 sınıflandırmasına göre,

tarım, kamu, hane halklarında işverenler ve uluslararası kurum/kuruluşlar dışındaki 17 alt sektörde yer alan, 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri örnekleme çerçevesi olarak kabul edilmiştir. Örnekleme birimi işyeri olarak belirlenmiş ve 17 sektör bazında il ve Türkiye tahmini verilmiştir.

İşyerleriyle yüz yüze görüşme yöntemiyle (Araştırmanın saha çalışmasının tamamı İŞKUR personeli tarafından gerçekleştirilmiştir.) gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu 1" kapsamında,

- Temel işletme bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş, (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Karşılanma Yolları, Cinsiyet)
- Temininde güçlük çekilen meslekler, (Meslek, Güçlük Nedeni)
- 30 Haziran 2015 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

Talep Araştırması, bahsi geçen 17 sektörde işyeri bazında il ve Türkiye tahmini vermek üzere planlandığından mesleklere göre yapılan genellemelerin ihtiyatla karşılanması gerekir. Çünkü mesleklere göre bir çerçeve olmadığı için örneklem çekimine mesleki kırılımı dâhil edilememiştir. Dolayısıyla rapordaki mesleklere ilişkin bilgiler detay olarak sunulmuştur.

[1] Soru Formu Ek 1'de verilmiştir.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

Bayburt İşgücü Piyasası Talep Araştırması çerçevesinde toplam 92 işyerine ilişkin veriler derlenmiştir. Bu işyerlerinin 33 tanesi 1-9 kişi, 50 tanesi 10-49 kişi, 9 tanesi ise 50 ve üzeri kişi çalıştıran işyerlerinden oluşmaktadır. Araştırma kapsamında sadece 10 ve üstü çalışana sahip işyerleri olmasına rağmen, 33 tane 1-9 çalışana sahip işyeri olduğu görülmektedir. Bu da 10 ve üzeri kişi çalıştıran işyerlerinin %36'sının zaman içerisinde 1-9 kişi çalıştıran işyerine dönüştüğünü göstermektedir.

Tablo 6 Sektörlere ve büyüklüğe göre işyeri dağılımı, Bayburt, 2014

Sektörler	1-9	10-49	50+	Toplam
Madencilik ve taş ocakçılığı	2	-	-	2
İmalat	-	7	1	8
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	-	2	-	2
İnşaat	15	11	1	28
Toptan ve perakende ticaret	8	16	-	24
Ulaştırma ve depolama	4	3	1	8
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	1	4	-	5
Finans ve sigorta faaliyetleri	1	1	-	2
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	-	2	-	2
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	1	1	5	7
Eğitim	1	2	-	3
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	-	1	-	1
Genel Toplam	**33**	**50**	**8**	92

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

Yukarıdaki tabloda, 2014 yılı Bayburt iline ait işyerlerinin sektörlere ve işyeri büyüklüklerine göre dağılımı verilmiştir. Referans dönemi baz alındığında en çok işçi çalıştıran işyeri sayısının en fazla inşaat sektöründe olduğu görülmektedir. Bunun sebebi, araştırma yapılan döneminin inşaat sektörünün en faal olduğu döneme rastlamasıdır.

İşgücü piyasası araştırması yapılırken temel alınan 10+ işyerlerinden araştırma esnasında çalışan sayısı 10'un altına düşmüş işyerleri de çalışmaya dâhil edilmiştir. İşyeri listeleri çıkarılırken çalışan sayısı 10'un altında olan işyerleri araştırma kapsamına alınmamış olduğundan 1-9 elemanlı sektörler tablo verilerine yansıtılmamıştır.

Tablo 7 İşyeri büyüklüklerine göre işyerlerinin sektörel dağılımı, Bayburt, %, 2014

Sektörler	1-9	10-49	50+
Madencilik ve taş ocakçılığı	100,0%	0,0%	0,0%
İmalat	0,0%	87,5%	12,5%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	0,0%	100,0%	0,0%
İnşaat	53,6%	39,3%	3,6%
Toptan ve perakende ticaret	33,3%	66,7%	0,0%
Ulaştırma ve depolama	50,0%	37,5%	12,5%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	20,0%	80,0%	0,0%
Finans ve sigorta faaliyetleri	50,0%	50,0%	0,0%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	0,0%	100,0%	0,0%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	14,3%	14,3%	71,4%
Eğitim	33,3%	66,7%	0,0%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	0,0%	100,0%	0,0%
Genel Toplam	**37,0%**	**54,3%**	**8,7%**

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

Tüm işyerlerinin büyüklükleri ele alındığında, işyerlerinin yarıdan fazlasını 10-49 işçi çalıştıran işyerleri oluşturmaktadır. İşyeri büyüklüklerinde lokomotif sektör olan inşaat sektöründe çalışanların %53,6'sı 1-9 eleman çalıştıran işyerlerinde çalışmaktadır. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörü, Mesleki bilimsel ve teknik faaliyetler sektörü ve insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetlerinde çalışanların tamamı 10-49 arası eleman çalıştıran işyerlerinde çalışmaktadır. İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektöründe çalışanların ise%71,4'ü 50+ işyerinde çalışmaktadır.

Tablo 8 Sektörlere ve büyüklüklerine göre çalışan sayıları ve dağılımı, Bayburt, 2014

Sektörler	1-9	Oran	10-49	Oran	50+	Oran	Toplam
Madencilik ve taş ocakçılığı	8	100,0%	-	0,0%	-	0	8
İmalat	-	0,0%	109	51,2%	104	48,8%	213
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	-	0,0%	42	100,0%	-	0	42
İnşaat	51	18,4%	146	53,0%	79	28,6%	276
Toptan ve perakende ticaret	54	17,7%	251	82,3%	-	0	305
Ulaştırma ve depolama	12	6,9%	94	54,0%	68	39,1%	174
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	9	11,4%	70	88,6%	-	0	79
Finans ve sigorta faaliyetleri	3	16,7%	15	83,3%	-	0	18
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	-	0,0%	29	100,0%	-	0	29

İdari ve destek hizmet faaliyetleri	2	0,5%	15	3,6%	408	95,9%	425
Eğitim	1	4,0%	24	96,0%	-	0	25
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	-	0,0%	33	100,0%	-	0	33
Toplam	**140**	**8,6%**	**828**	**50,9%**	**659**	**40,50%**	**1.627**

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

Sektör ve büyüklüklerine göre çalışan sayıları dağılımında madencilik ve taş ocağında çalışanların tamamı çalışan sayısı 1-9 arası olan iş yerlerindedir. Bayburt ilinde Madencilik ve taş ocağı sektöründe çalışan işyerleri küçük işletmelerdir. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler ile insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetlerinin tamamı çalışan sayısı 10-49 arası olan iş yerlerinde çalışmaktadır. İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektöründe çalışanların tamamına yakını 50+ çalışan işyerlerinde çalışmaktadır. İl bazında çalışanların yarısı 10-49 arası çalışan işyerlerinde çalışmaktadır. %8,6'sı 1-9 arası çalışan işyerlerinde çalışmaktadır.

Grafik 2 Büyüklüklerine göre işyeri çalışan sayıları dağılımı, Bayburt, Türkiye, 2014, %

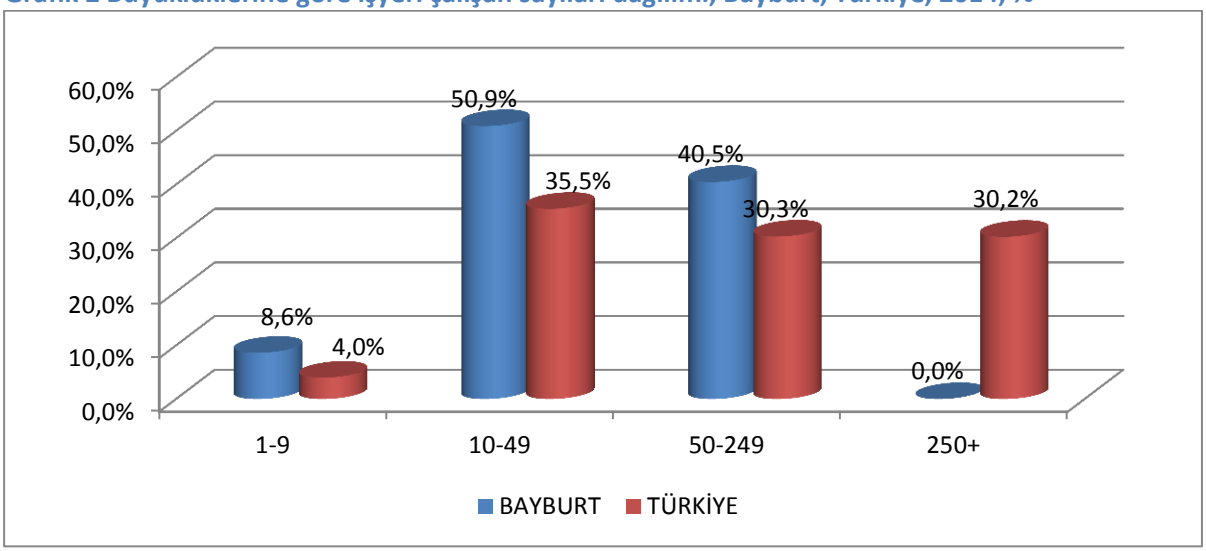

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

İlde çalışan sayıları 1-249 çalışanı olan işyerlerinde Türkiye Ortalamasının üzerindedir. 250+ çalışanı olan işyeri bulunmadığından bu oran ilde sıfır iken Türkiye'de %30,2'dir. Çalışan dağılımında en fazla oran 10-49 arası çalışan işyerleri almaktadır. Ayrıca çalışanların %8,6'sı 1-9 arası çalışan işyerlerinde çalışmaktadır. 1-9 arası çalışan işyerlerindeki çalışan sayısı tüm çalışan dağılımında küçük bir dilimi oluşturmaktadır.

Grafik 3 Özelliklerine göre işyerlerinin dağılımı, Bayburt, 2014, %

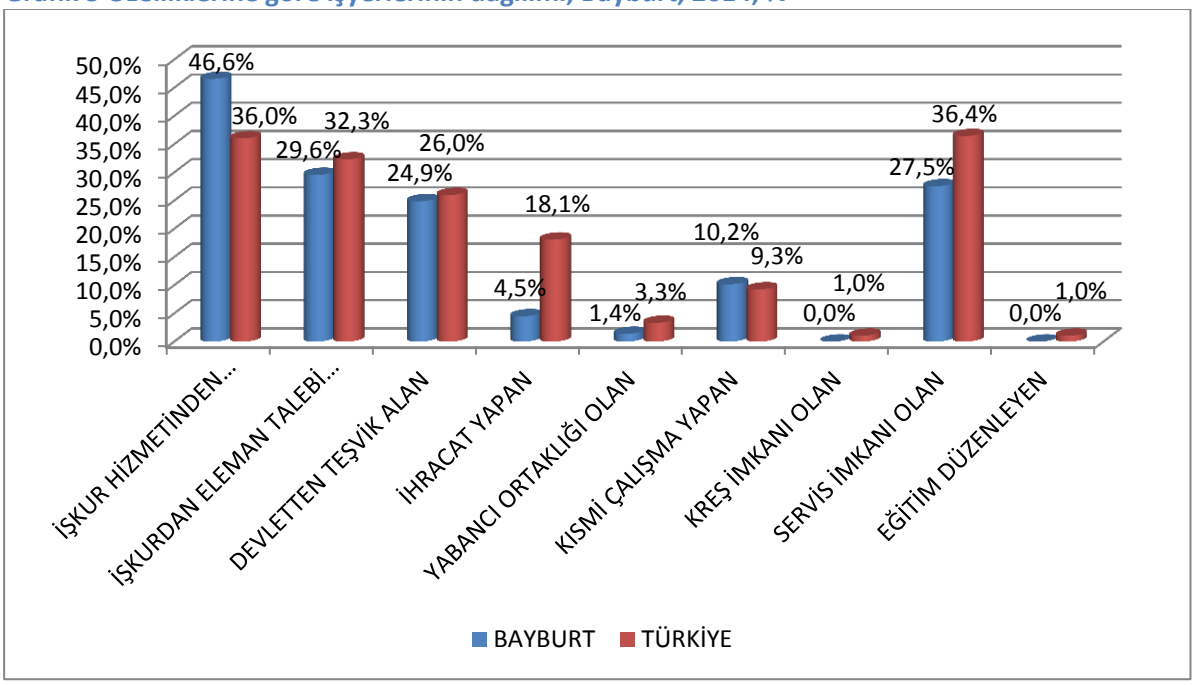

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

2014 yılı İPTA kapsamında Bayburt ilinde ziyaret edilen işyerlerinden %46,6'sı İŞKUR hizmetlerden faydalanmaktadır. Son yıllarda İŞKUR bünyesinde çalışan İş ve meslek Danışmanları etkili işyeri ziyaretlerinde bulunması ve kurum hizmetlerini tanıtması bu oranı artırmıştır. Aynı zamanda İŞKUR bünyesinde yapılan işbaşı eğitim programlarının ve İŞKUR ile işbirliği yapılarak işe alınan çalışanlara verilen teşvikler bu oranın yüksek olmasında diğer etkenlerdir.

Bayburt ilinde İŞKUR'dan eleman talebi olan işyerlerinin oranı %29,6'dır. Yani her üç işyerinden birisi eleman talebi için İŞKUR'u tercih etmektedir

Yabancı ortaklığı olan işyeri sayısının yok denecek kadar az olmasının nedeni, Bayburt ilinde faaliyet gösteren işyerlerinin genelinin yerel işletmeler olmasıdır.

İlde çalışma kapsamındaki işyerlerinden hiçbirinde kreş imkânı bulunmamakta ve yine çalışma kapsamımızdaki işyerlerinden hiçbirisi çalışanlarına eğitim vermemektedir.

2014 yılında İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyeri oranı Türkiye'de %36,0 iken Bayburt ilinde bu oran %46,6 ile Türkiye oranını yaklaşık 10 puanla geçmiştir. Yine kısmi çalışma yapan işyeri oranı Türkiye'de % 9,3 iken Bayburt'ta %10,2'dir. Kısmi çalışma yapan işyeri ve İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerleri bazında Bayburt, Türkiye oranlarında daha yüksektir.

Grafik 4 Ortalama Çalışan Sayısının Sektörel Dağılımı, Bayburt, 2014

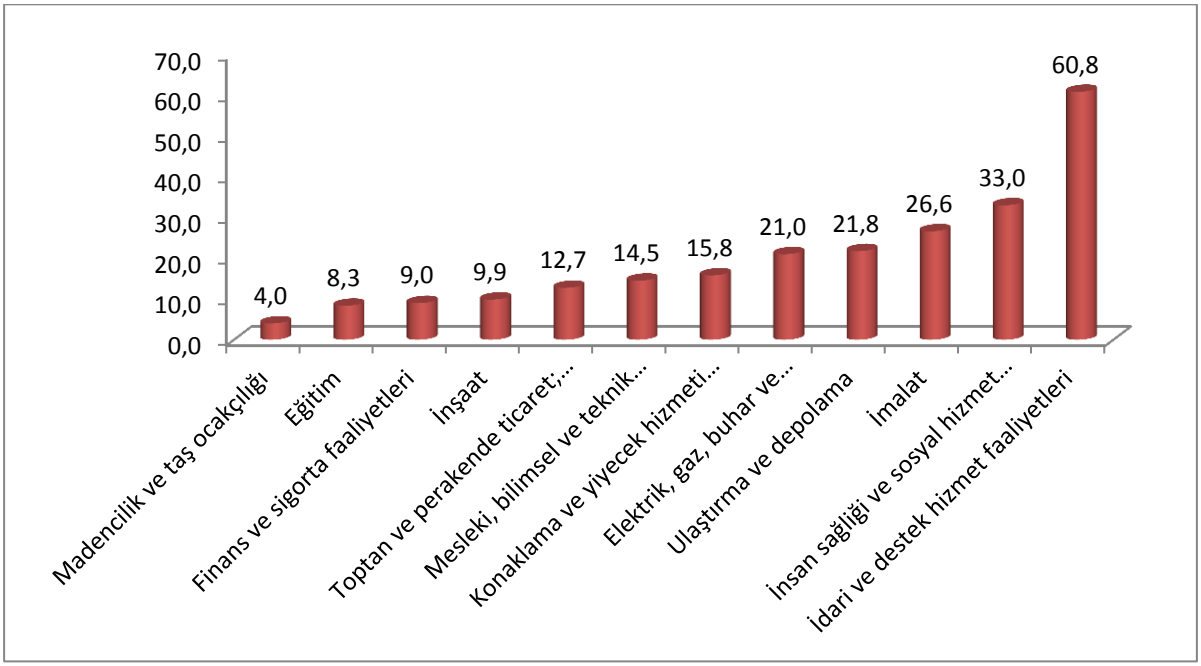

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

Aynı sektörde bulunan çalışan sayısının, işyeri sayısına oranı ile hesaplanan bu grafikte sektörel bazda yer alan ortalama çalışan sayıları ele alınmıştır. Bu mantıkla, ortalama çalışan sayısının en yoğun olduğu üç sektör sırasıyla; İdari ve destek hizmet faaliyetleri ile İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri ve imalat sektörüdür. İlde madencilik ve taş ocakçılığı sektörünün ortalama çalışan sayısı oldukça düşüktür. Buda ilde madencilik ve taş ocakçılığı sektöründe gelişmemiş olduğundan kaynaklanmıştır.

Tablo 9 Kuruluş yıllarına göre işyerleri sayısının sektörel dağılımı, Bayburt, 2014

Sektörler	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25+	Toplam
Madencilik ve taş ocakçılığı	-	-	-	-	-	2	2
İmalat	1	3	2	1	1	-	8
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	1	1	-	-	-	-	2
İnşaat	9	9	1	5		4	28
Toptan ve perakende ticaret;	2	4	5	6	1	5	24
Ulaştırma ve depolama	3	3	1	1	-	-	8
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	2	2	1	-	-	-	5
Finans ve sigorta faaliyetleri	-	-	-	-	-	2	2
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	1	-	-	1	-	-	2
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	-	4	-	4	-	-	7
Eğitim	-	-	1	-	1	1	3
İnsan ve sosyal hizmet faaliyetleri	-	1	-	-	-	-	1
Toplam	**19**	**27**	**11**	**18**	**3**	**14**	**92**

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

Kuruluş yıllarına göre işyeri sayılarının dağılımına bakıldığında, 0-4 yaş aralığında işyerleri sayısında İnşaat ile toptan ve perakende ticaret sektörleri ipi göğüslemektedir. Bu durumun

oluşmasında ana etkenler, bu sektörlee yapılan yatırımların artmasıdır. Kuruluş yılı 25 ve daha üzeri olan işyerlerinde ilk sırayı alan sektör, Toptan ve perakende ticarettir. Bu durumda, Toptan perakende ticaret sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinin uzun vadeli planlara diğer sektörlere nazaran daha açık olduğu söylenebilir. Yine aynı durum inşaat sektörü içinde geçerlidir. Kuruluş yıllarına göre en az işyeri 20-24 yıllık işyerleridir. Bu yıllar arasında az işyeri kurulmuştur veya açılan işyerleri devamlılığını koruyamamıştır.

Tablo 10 Sektörlere ve cinsiyete göre çalışan sayıları, Bayburt, 2014

Sektörler	Erkek	Kadın	Toplam
Madencilik ve taş ocakçılığı	8	0	8
İmalat	198	15	213
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	37	5	42
İnşaat	267	9	276
Toptan ve perakende ticaret;	257	49	306
Ulaştırma ve depolama	142	32	174
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	57	22	79
Finans ve sigorta faaliyetleri	12	6	18
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	26	3	29
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	313	113	426
Eğitim	25	0	25
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	12	21	33
Toplam	**1.354**	**275**	**1.629**

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

Çalışan sayılarına bakıldığında tüm çalışanlar içinde erkeklerin oranı %83'tür. Yani her 100 çalışanın 83 tanesi erkektir. Madencilik ve taş ocakçılığı ve eğitim sektöründe çalışanların tamamı erkeklerden oluşurken İnşaat ve imalat sektöründe çalışanların büyük çoğunluğu erkeklerden oluşmaktadır. Kadınlarda ise %58 oranla idari ve destek faaliyetleri ile toptan ve perakende ticaret sektörlerinde ilk iki sırada yer almaktadır. Bu sıralamanın kadınlarda farklı olmasının nedeni, son yıllarda bu sektörlerde kadın istihdamının yüksek bir ivme kazanmasıdır. Aynı zamanda kadınların sektörel dağılımına bakıldığında hemen hemen her sektörde kadın çalışan bulunmaktadır.

Tablo 11 Meslek gruplarına ve cinsiyete göre çalışan sayılarının dağılımı, Bayburt, 2014

Meslek Grupları	Erkek	Kadın	Toplam
Büro hizmetlerinde çalışan elemanlar	66	30	95
Hizmet ve satış elemanları	180	32	212
Nitelik gerektirmeyen meslekler	520	135	655
Nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları	14	6	20
Profesyonel meslek mensupları	84	51	135
Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar	100	0	100
Teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensupları	113	11	124
Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar	222	8	230
Yöneticiler	55	3	58
Toplam	1354	276	1629

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

Tabloya bakıldığında erkek çalışanların Nitelik gerektirmeyen meslekler ile Tesis ve makine operatörleri meslek gruplarında yoğunlaştığı ve toplam erkek çalışanın yaklaşık yarısını oluşturduğu görülmektedir. Kadın çalışanlara bakıldığında ise yoğunluğun en çok olduğu meslek erkeklerde olduğu gibi nitelik gerektirmeyen mesleklerde ve Profesyonel meslek mensupları meslek gruplarında yoğunlaşma görülmektedir. Kadınlardaki bu iki meslekte çalışanlar toplam çalışanların %67'sini oluşturmaktadır. Büro hizmetlerinde çalışanlar ve hizmet satış elemanları ise kadınlarda yoğunluk görülen diğer meslek gruplarıdır.

Grafik 5 Meslek gruplarına ve cinsiyete göre çalışan sayılarının oranları, Bayburt, 2014, %

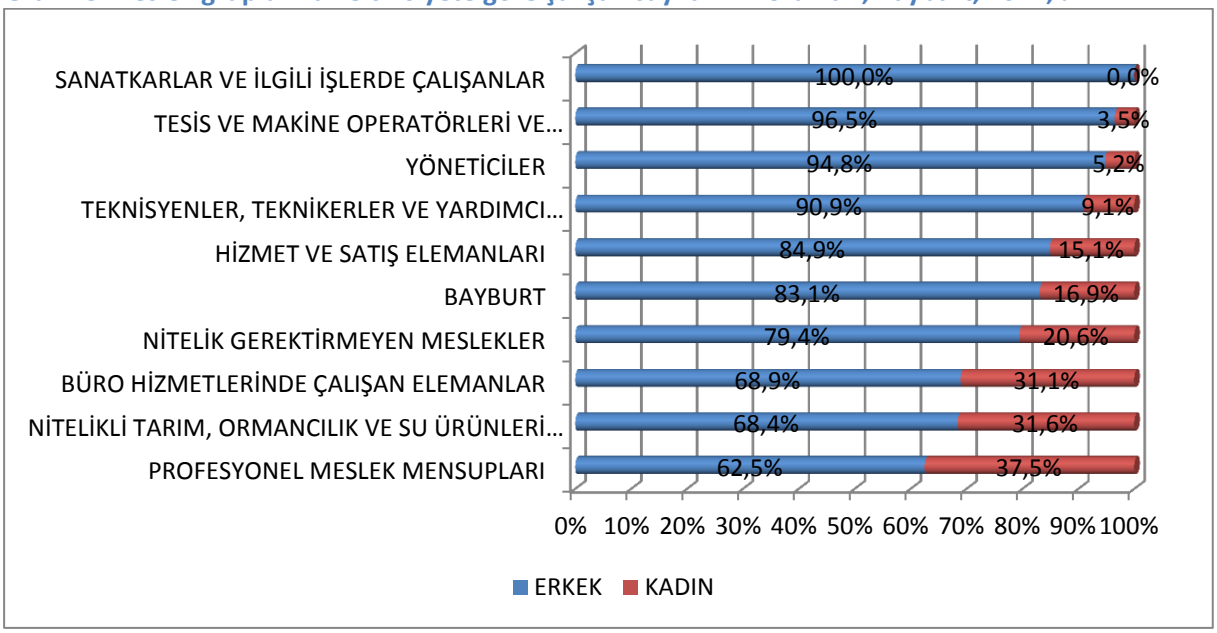

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

Meslek gruplarına göre çalışan sayılarının cinsiyetler arası dağılımına bakıldığında tüm meslek gruplarında erkek çalışan sayılarının kadınlardan daha yüksek yüzdeye sahip olduğu görülmektedir. Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubunda çalışanların tamamı erkeklerden oluşmasına rağmen bu meslekte çalışanların toplam sayısı 100 kişidir. Kadınlarda bu oran en çok Profesyonel meslek mensupları grubunda olmasına rağmen bu meslekte çalışan kadın sayısının toplamı 51 kişidir. Ancak nitelik gerektirmeyen mesleklerde kadınların bu oranı%20,6 olmasına karşın çalışan kadın sayısı 135 kişidir.

Tablo 12 Çalışan sayısı ve cinsiyete göre İlk 5 Mesleğin Dağılımı, Bayburt, 2014

Genel Toplam	Erkek	Kadın
Beden işçisi (genel)	Beden işçisi (temizlik)	Beden işçisi (genel)
Beden işçisi (temizlik)	Beden işçisi (genel)	Beden işçisi (temizlik)
Beden işçisi (inşaat)	Beden işçisi (inşaat)	Satış danışmanı
Şoför-yük taşıma	Şoför-yük taşıma	Rezervasyon görevlisi-otel
Diğer profesyonel, teknik ve ilgili personel	Diğer profesyonel, teknik ve ilgili personel	Fırın işçisi (tuğla,kiremit)

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

Tablo 12'de Bayburt ilindeki çalışan sayısının mesleklere göre sıralaması yer almaktadır. En çok çalışana sahip ilk beş mesleğin dağılımına bakıldığında, genel itibariyle vasıf gerektirmeyen mesleklerin ön plana çıktığı, ayrıca erkek çalışanların yoğunlukta olduğu meslek sıralamasıyla genel sıralamanın benzer olduğu görülmektedir. Bunun sebebi ise ildeki erkeklerin iş gücüne katılım

oranının kadınlara göre daha yüksek olmasıdır. Kadın çalışan sayısının meslek sıralamasına bakıldığında erkeklerde olduğu gibi vasıf gerektirmeyen meslekler ön plandadır.

Grafik 6 Büyüklüklerine göre İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerleri oranı, Bayburt, 2014, %

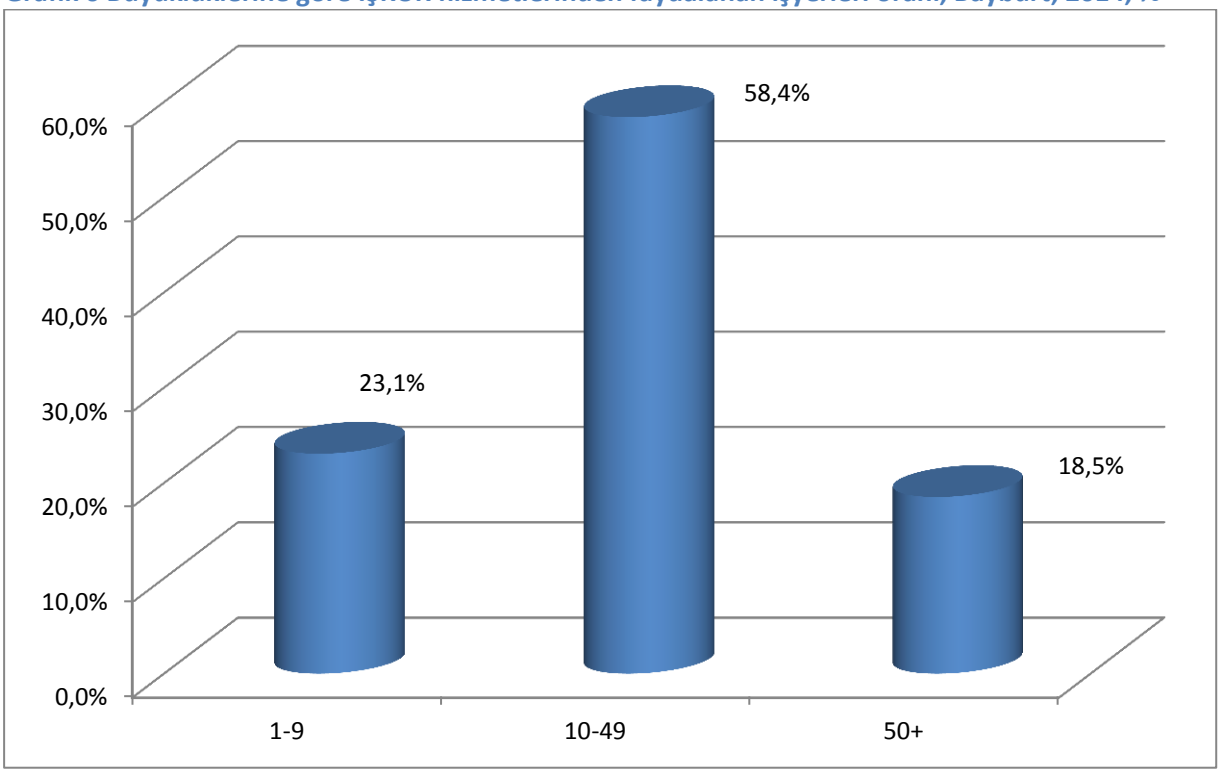

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerinin çalışan sayılarına göre dağılımına bakıldığında, 10-49 arası çalışanı olan işyerlerinin yoğunluğu göze çarpmaktadır. 50+ çalışanı olan işletmelerde bu oran %18,5'tir. 50+ işletmelerin daha az çalışanı olan işletmelere oranla kurumu daha az tercih etmelerinin sebebi bu işletmelerin tanınırlık faaliyetlerinin fazla olması ve küçük işletmelere göre daha kurumsal yapıda olmalarıdır.

Tablo 13 İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyeri sayısı ve oranları, Bayburt, 2014

Sektör	İŞKUR Hizmetinden Faydalanan İşyeri Sayısı	Toplam İşyeri Sayısı	Oran	İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyerlerinin Kendi İçinde Oranı
Madencilik ve taş ocakçılığı	-	2	0,0%	0,0%
İmalat	5	8	62,5%	11,7%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	-	2	0,0%	0,0%
İnşaat	6	28	22,7%	14,9%
Toptan ve perakende ticaret	16	24	65,2%	36,5%
Ulaştırma ve depolama	5	8	62,5%	11,7%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	1	5	20,0%	2,3%
Finans ve sigorta faaliyetleri	-	2	0,0%	0,0%

Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	2	2	100,0%	4,7%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	6	7	83,3%	13,6%
Eğitim	1	3	33,3%	2,3%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	1	1	100,0%	2,3%
Toplam	**43**	**92**	**46,6%**	**100,0%**

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

Sektörlere göre İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyeri sayılarının toplam işyeri sayısına oranına bakıldığında %100'lük oran ile Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler ve İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri ilk iki sırada yer almaktadır. Bu sektörlerde yer alan işletmelerin tamamı İŞKUR hizmetlerinden yararlanmaktadır. %83,3 ile Eğitim sektörü ise üçüncü sırada gelmektedir. İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerleri sayısı son yıllarda hem sayısal olarak hem de sektör olarak ilerleme kaydetmiştir. 2014 İPTA çalışması kapsamında ziyaret edilen işyerlerine bakıldığında, İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerlerinin, diğer işyerlerine göre daha kurumsal olduğu söylenebilir.

Grafik 7 Büyüklüklerine göre devlet teşviklerinden yararlanan işyeri sayısı dağılımı, Bayburt,2014

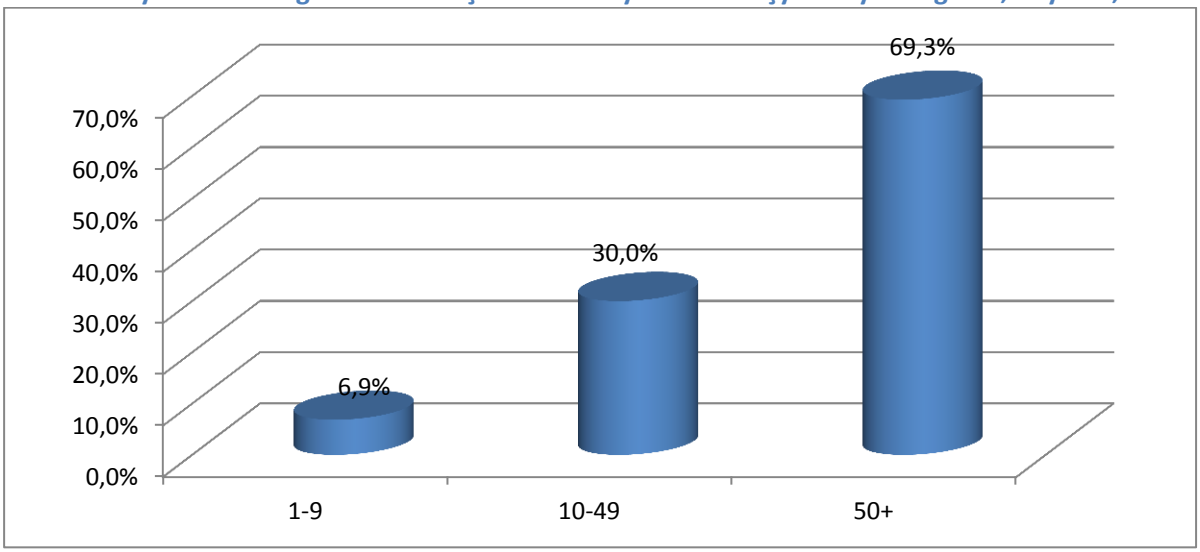

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

Büyüklüklerine göre devlet teşviklerinden yararlanan işyeri dağılımına bakıldığında oran çalışan sayısıyla orantılı olarak artmaktadır. Daha çok; büyük ölçekli işyerleri devlet teşviklerini yakından takip edip teşviklerden faydalanmaktadır. 50+ işyerleri %69,3 ile devlet teşvikinden en fazla yararlanan işyerleriyken, 10-49 arası çalışanların bulunduğu işyerleri %30 ikinci sırada ve %6,9 ile 1-9 arası çalışanı bulunan işyeri üçüncü sırada gelmektedir.

Grafik 8 Büyüklüklerine göre part-time işçi çalıştıran işyeri sayısı dağılımı, Bayburt,2014

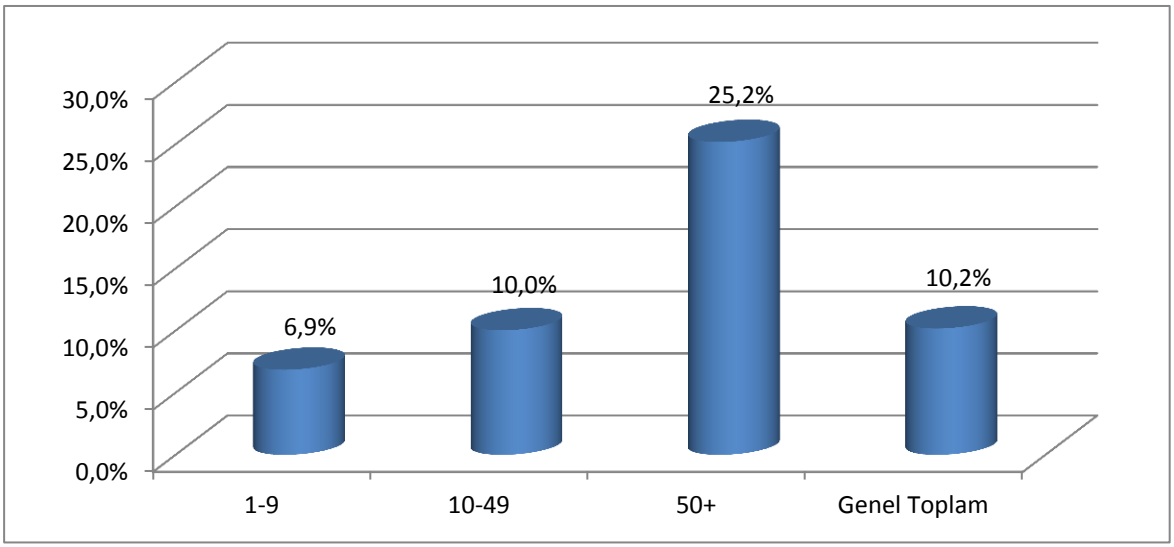

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

Büyüklüklerine göre part-time işçi çalıştıran işyerlerinin dağılımına bakıldığında, part-time işçi çalıştıran işyerlerinde en büyük oran %25,2 ile 50+ çalışanı olan işyerlerine aittir. Bayburt ilinde genel toplama bakıldığında %10,2'lik part-time işçi çalıştıran işyerlerinin oranı oldukça düşüktür.

İlde part-time çalışanı olan işletme yok denecek kadar azdır. Part-time çalışan oranı en yüksek olan sektörler; %25 ile ulaştırma ve depolama ilk sırada ve Konaklama ve yiyecek hizmet faaliyetleri %20 ile ikinci sırada yer almaktadır.

Grafik 9 Büyüklüklerine göre mevsimlik işçi çalıştıran işyeri sayısı dağılımı, Bayburt, 2014

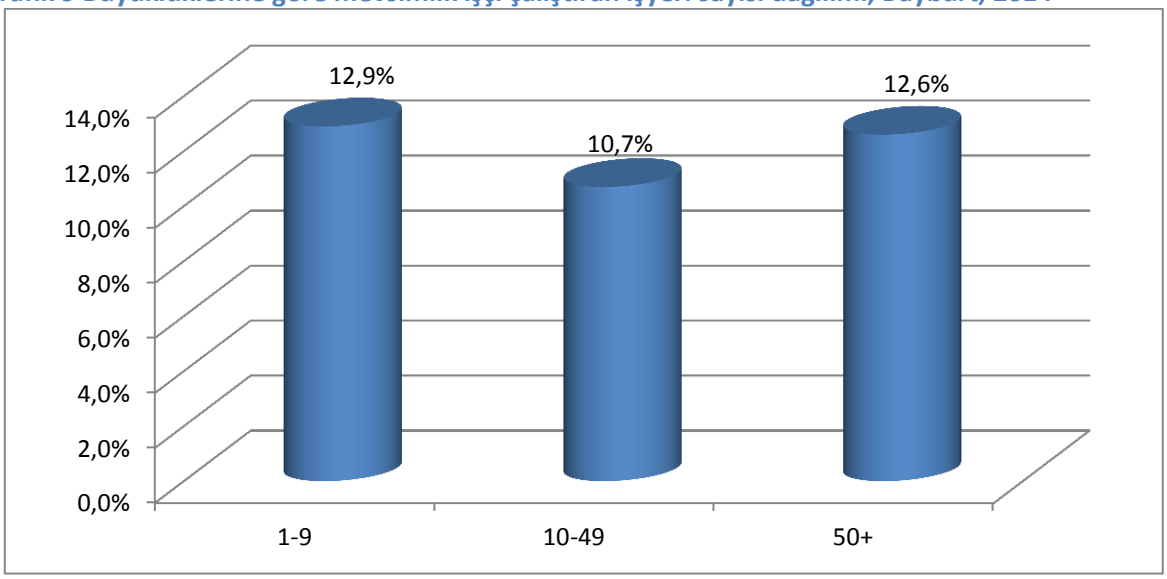

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

Mevsimlik işçi çalıştıran işyerleri dağılımında işyeri büyüklükleri aynı oranda olduğu görülmektedir. İl genelinde mevsimlik işçi çalıştırma oranı %11,7'dir. İşyeri büyüklüklerine göre mevsimlik işçi çalıştırma oranının paralellik göstermesinin sebebi mevsimsel etkilerin bu sektörleri aynı oranda etkilemesidir.

Sektörlere göre mevsimlik işçi çalıştırma sayılarına bakıldığında, 11 işyeri mevsimlik işçi çalıştırmaktadır. En büyük pay İmalat ve Toptan ve perakende ticaret sektöründedir. Bu sektörü

İmalat ve inşaat sektörleri takip etmektedir. İl genelinde yaklaşık %12'lik oranla mevsimlik işçi çalıştırılmaktadır.

AÇIK İŞ VERİLERİ

Bayburt ilinde 12 Mayıs - 27 Haziran 2014 tarihleri arasında uygulanan İşgücü Piyasası Talep Araştırmasında (İPTA) işyerlerine açık iş sayılarıyla ilgili sorular yöneltilmiştir. Açık işler; temel olarak, işyerleri tarafından fiilen doldurulmak istenen ve bu doğrultuda gerekli girişimlerin yapıldığı pozisyonları göstermektedir. İşyerlerinin eleman ihtiyacı duyduğu meslekler (açık işler) mevcut işgücü talebi hakkında değerlendirme yapılmasına imkân sunan önemli göstergelerdir.

Açık iş ilde üç sektörde alınmıştır. Bunlardan ilk sırada %59,1 Toptan ve perakende ticaret ilk sırada gelirken %31,5 Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri ikinci sırada ve imalat sektörü ise %9,4 ile üçüncü sırada gelmektedir. Toptan ve perakende ticaret ve imalat sektörünün açık iş oranı 2013 yılına %6,3 iken 2014 yılında %5,8'e düşüş göstermiş, imalat 2013 yılında %6,6 iken 2014 yılında %1,4'e kadar gerilemiştir.

Tablo 14 Cinsiyete göre açık iş sayısı, çalışan sayısı, açık iş oranı, Bayburt, 2014

Cinsiyet	Bayburt			Türkiye		
	Toplam açık iş sayısı	Toplam çalışan sayısı	Açık iş oranı	Toplam açık iş sayısı	Toplam çalışan sayısı	Açık iş oranı
Erkek	19	1.354	1,4%	90.848	5.218.862	1,2%
Kadın	4	275	1,5%	22.707	1.830.830	1,7%
Toplam	**32**	**1.629**	**2,0%**	**198.582**	**7.049.691**	**2,8%**

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

Açık işlerde cinsiyet dağılımına bakıldığında, toplam 32 açık iş içerisinde 19 erkek, 4 kadın çalışan istenirken, 9 açık iş için cinsiyet ayrımı yapılmamıştır. Açık iş oranında kadınların oranının erkeklerden fazla olmasının nedeni kadın çalışan sayısının erkeklere göre çok daha az olmasından kaynaklanmaktadır. Türkiye geneli açık iş oranı ilin açık iş oranı ile benzerlik göstermektedir. İlde erkeklerde %1,4 olan açık iş oranı Türkiye genelinde %1,2'dir. Kadınlarda ise %1,5'lik oranla Türkiye genelinin 0,2 puan altında kalmıştır.

İlde açık iş verme oranı, %30,4 ile Toptan ve perakende ticaret ilk sırada, %20 ile Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri ikinci sırada, %12,5 ile imalat sektörü üçüncü sırada gelmektedir. Toplam açık iş verme oranı %10,1'dir.

Tablo 15 Sektörlere ve arama kanallarına göre açık iş dağılımı, Bayburt, 2014

Sektör	İŞKUR aracılığıyla	Akraba-Eş Dost	İnternet-Sosyal Medya
İmalat	100%	100%	0%
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	100,0%	5,6%	5,6%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	100,0%	0,0%	0,0%
Toplam	**100,0%**	**12,7%**	**3,3%**

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

Sektörlere ve arama kanallarına göre açık işlerin dağılımına bakıldığında her üç sektörde de işverenler istihdamını İŞKUR aracılığıyla yapmak istemektedir. İmalat sektöründeki işverenler ihtiyaçlarını hem İŞKUR hem de akraba-eş dost aracılığı ile karşılamak istemektedir. Toptan ve perakende ticaret sektöründeki işverenler oranı düşükte olsa da akraba-eş dost aracılığı ile de ihtiyaç duyduğu açık işini karşılamak istemektedir. Gazete-İlan vb. ile Özel istihdam Büroları arama kanallarının araştırma kapsamında soruldu ancak Bayburt'ta işverenler tarafından bu arama kanalları tercih edilmemektedir. İlde özel istihdam bürosu kullanımı olmamakla beraber internet ve sosyal medya aracılığı da tercih edilen yöntemlerdendir. Gazete ilanları ve özel istihdam bürolarının tercih edilmeme nedeni ise ilin küçük olması sonucu oluşan sosyal yapıdır.

Sektörlere ve cinsiyete göre açık işlerin dağılımına bakıldığında, sektörlerin büyük çoğunluğu aradığı elemanın erkek olmasını istemiştir. Genel toplama bakıldığında kadın çalışan isteyen işverenler sadece %12,5'dir. İmalat sektörü aradığı elemanlarının tamamını erkek olmasını isterken konaklama ve yiyecek hizmetleri faaliyetleri sektöründe ise erkek talebi olmamıştır. Ayrıca konaklama ve yiyecek sektöründe açık iş talebinde cinsiyet tercihinin %80'i fark etmez olarak belirtmiştir. Bu ise konaklama ve yiyecek hizmetleri faaliyetleri sektöründe aranan eleman vasıflarının cinsiyeti etkilemediğinden kaynaklanmaktadır.

Tablo 16 Meslek gruplarına göre açık iş verileri, Bayburt, 2014

Meslek Grupları	Açık İş Sayısı	Çalışan Sayısı	Açık İş Dağılımı	Açık İş Oranı
Nitelik gerektirmeyen meslekler	12	655	38,9%	1,9%
Hizmet ve satış elemanları	7	212	22,3%	3,2%
Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar	4	230	13,1%	1,8%
Büro hizmetlerinde çalışan elemanlar	4	95	12,6%	4,0%
Sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar	2	100	6,6%	2,0%
Nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları	2	20	6,6%	9,5%
Yöneticiler	0	58	0,0%	0,0%
Teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensupları	0	124	0,0%	0,0%
Profesyonel meslek mensupları	0	135	0,0%	0,0%
Toplam	**31**	**1629**	**100,0%**	**1,9%**

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

Meslek gruplarına göre açık iş dağılımına bakıldığında, toplam açık işlerin %38,9'u Nitelik gerektirmeyen meslek grubuna aittir. Bunu %22,3 ile hizmet ve satış elemanları takip etmektedir. Açık iş oranına bakıldığında, açık iş oranının en yüksek olduğu meslek grubu, %9,5 ile Nitelikli tarım ormancılık ve su ürünleridir.

Tablo 17 Meslek gruplarına ve cinsiyete göre açık iş verileri, Bayburt, 2014

	Açık İş Sayısı			
Meslek Grupları	**Kadın**	**Erkek**	**Fark etmez**	**Toplam**
Büro hizmetlerinde çalışan elemanlar	-	-	4	4
Hizmet ve satış elemanları	4	3	-	7
Nitelik gerektirmeyen meslekler	-	7	5	12

Nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları	-	2	-	2
Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar	-	2	-	2
Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar	-	4	-	4
Toplam	**4**	**18**	**9**	**31**

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

Meslek gruplarının cinsiyete göre dağılımına bakıldığında hizmet ve satış elemanları meslek gruplarından açık iş talebi olan işyerlerinin bayan çalışan istediği görülmektedir. Büro hizmetleri meslek grubunda çalışanların karşılamak istedikleri açık işlerinde cinsiyet ayrımı yapmazken diğer meslek gruplarında daha çok erkek çalışan istenmektedir.

Mesleklere göre açık iş dağılımına bakıldığında, toplam 32 açık iş talebinin 7 tanesi Beden İşçisi (İnşaat) mesleğine aittir. Resepsiyon görevlisi ve oda görevlisi mesleklerinde ise açık iş için herhangi bir cinsiyet aranmamaktadır. 2'şer tane açık işi bulunan Aşçı ve garson (servis elemanı) mesleklerinde açık iş ihtiyacı için kadın tercih edilmektedir.

Mesleklere göre beceri dağılımına bakıldığında işverenlerin geneli Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübeye oldukça önem vermektedir. Öte yandan iş ahlakına sahip olma becerisi isteği işverenlerde ikinci sırada gelmektedir. Satış ve pazarlama becerisi aranan beceriler arasında en az olan beceridir. Ayrıca becerilerin mesleklere göre dağılımına bakıldığında işverenler birçok meslek için bir beceri sahip olmasını isterken, diğer meslekler en fazla iki beceri sahip olmasını istemektedir.

Grafik 10 Eğitim durumuna göre açık iş dağılımı, Bayburt, 2014

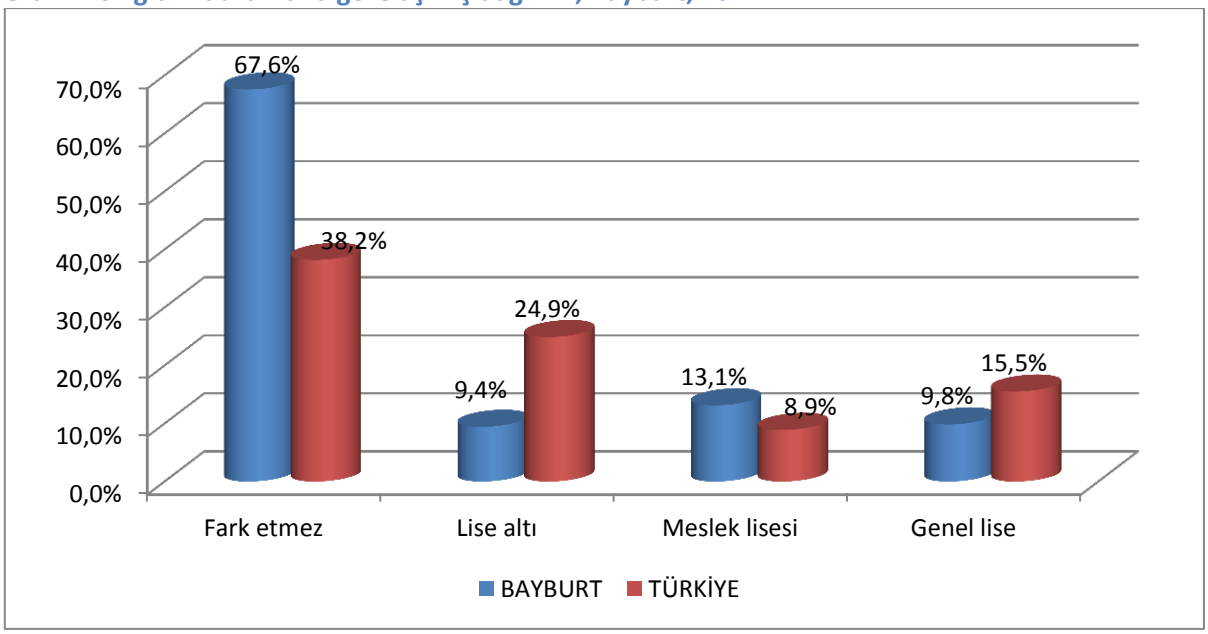

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

Eğitim durumuna göre açık iş dağılımı grafiğine bakıldığında, Bayburt ili için işverenlerin yarısından fazlası açık işinde eğitim durumu gözetmez iken Türkiye'de ise %38,2 oranında birinci sırada yer almaktadır. Bu durum Bayburt için önceki grafik ve tablolardan anlaşılacağı üzere çalışma referans döneminin inşaat sektörünün yoğun çalışma dönemine denk gelmesi ve bu sektörden daha az vasıfta işgücü istemi alınmış olmasından kaynaklanmaktadır. Öte yandan Bayburt için meslek lisesi

mezunu açık iş ise %13,1'lik dilimle, Türkiye için ise lise altı eğitim grubu %24,9 ile ikinci sırada yer almaktadır.

Grafik 11 Eğitim durumu ve cinsiyete göre açık iş dağılımı, Bayburt, 2014

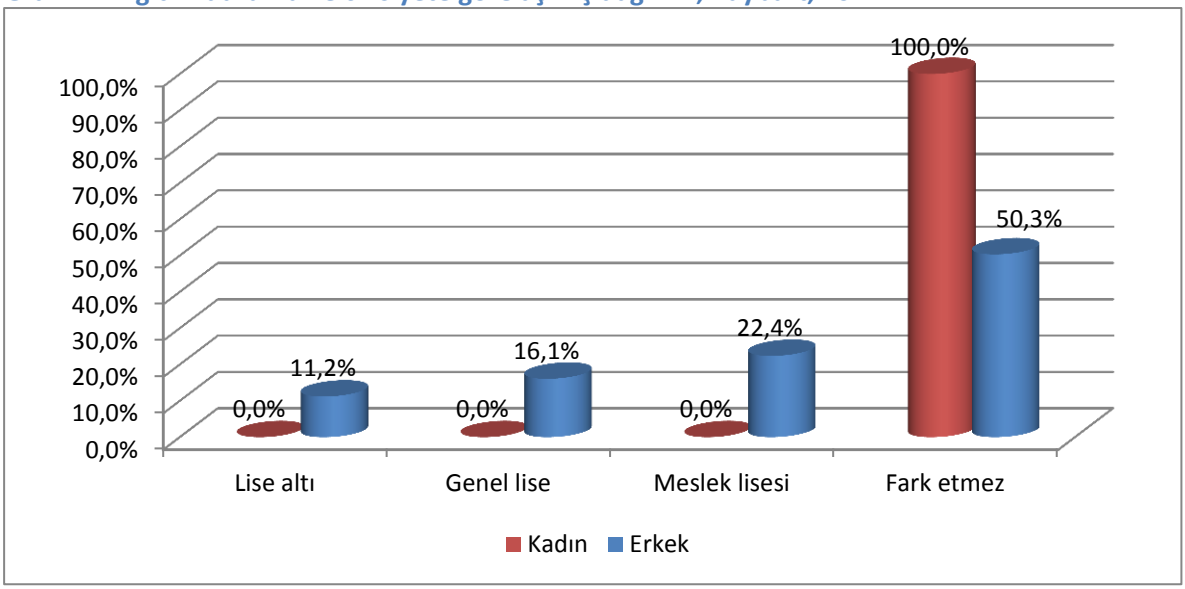

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

Eğitim durumuna ve cinsiyete göre açık iş dağılımına bakıldığında, kadınlar için açık işveren işverenlerin tamamı eğitim durumu ayırmamıştır. Erkekler için meslek lisesi mezunu oranı %22,4 ve genel lise %16,1 iken fark etmez seçeneğini işaretleyenlerin oranı %50,3'tür.

Grafik 12 Becerilere göre açık iş dağılımı, Bayburt, 2014

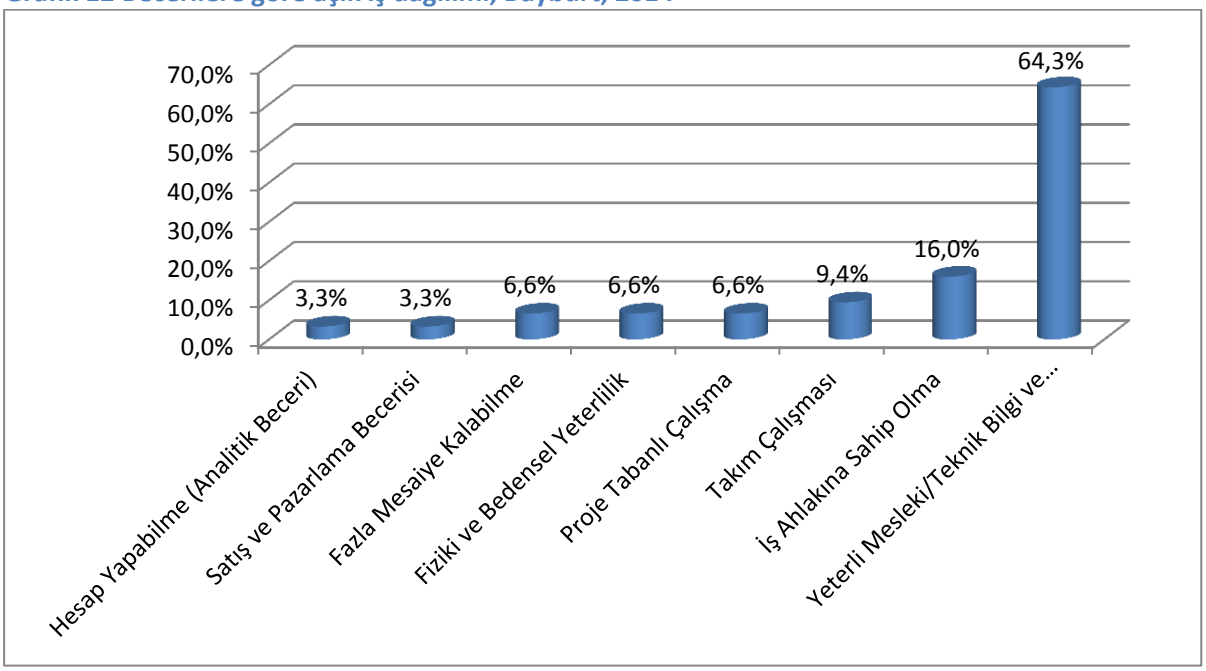

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

Becerilere göre açık iş dağılımına bakıldığında işverenlerin geneli Mesleki bilgi ve beceriyi ön planda tutmaktadır. İş ahlakına sahip olma ve Takım çalışması ise aranan diğer becerilerdendir. Açık iş dağılımında hesap yapabilme (analitik beceri) ve satış ve pazarlama en az aranan becerilerdir.

Açık işlerin beceri ve cinsiyete göre dağılımına bakıldığında, kadınlarda en fazla beklenen beceri türü %51,1 ile fazla mesaiye kalabilme olmasına rağmen erkeklerde bu oran sıfırdır. Kadınlarda diğer aranılan beceri yeterli bilgi ve teknik bilgi ve beceriye sahip olmadır. Açık işlerde kadınlarda diğer beceriler aranmazken erkeklerde de kadınlarda olduğu gibi en çok mesleki bilgi aranmakta ve daha sonra iş ahlakına sahip olma becerisine bakılmaktadır. Erkeklerde, hesap yapabilme (analitik düşünebilme) ve satış ve pazarlama becerisi en az aranan beceri iken fazla mesaiye kalma becerisi aranmamaktadır.

Tablo 18 Becerilere ve eğitim durumuna göre açık iş dağılımı, Bayburt, 2014

Beceri	Lise altı	Genel lise	Meslek lisesi	Farketmez	Lise altı
Fazla Mesaiye Kalabilme	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
İş Ahlakına Sahip Olma	20,5%	59,0%	20,5%	0,0%	20,5%
Proje Tabanlı Çalışma	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Satış ve Pazarlama Becerisi	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Takım Çalışması	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	0,0%	0,0%	10,2%	89,8%	0,0%

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere, nitelikli eleman isteğiyle eğitim durumu aynı doğrultudadır. İşverenler talep ettiği elemanlarda bedensel yeterlilik aradığında eğitim durumu için fark etmez seçeneğini işaretlerken hesap yapabilme becerisi için meslek lisesi düzeyini aramaktadır. Anlaşılacağı üzere işverenler eğitimine bağlı olmaksızın fiziki ve bedensel yeterliliğini ararken aynı zamanda çalışanların mesleki eğitimini de artırmak istemektedir.

Grafik 13 İş arama kanallarına göre açık iş dağılımı, Bayburt, 2013,2014

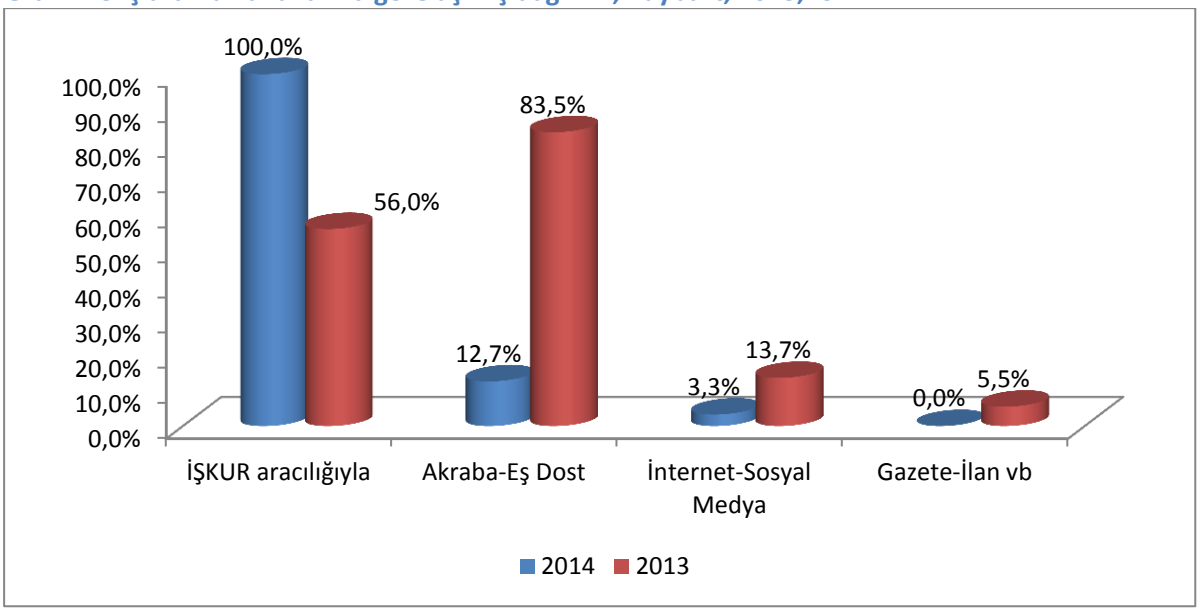

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

Eleman talebinde bulunan firmalar, 2013 yılında %56 oranında İŞKUR'u tercih ederken, bu oran 2014 yılında %100'e yükselmiştir. Bu farkın oluşma nedeni, işverenlerle İŞKUR arasındaki iletişimin yüksek olması ve firmaların istediği nitelikte eleman bulmasına diğer kanallardan daha fazla özen göstermesidir. Özellikle 10+ istihdamlı işyerlerine düzenli olarak İş ve Meslek Danışmanlarınca yapılan işyeri ziyaretleri sonucunda bu oran %100'e yükseltilmiştir. Akraba-eş dost ve gazete-ilan gibi iş arama kanallarının oranı 2013 yılına göre düşmüştür. Bu durumun oluşmasında en büyük etken, İŞKUR ayrıcalıklarının işverenler tarafından fark edilmiş olmasıdır. Genel toplamda oranın %100'den fazla çıkmasının sebebi birden çok arama kanalının bir arada kullanılabilir olmasıdır.

Tablo 19 İşyeri büyüklüğü ve arama kanallarına göre açık iş dağılımı, Bayburt, 2014

Arama kanalları	1-9	10-49	50+
İŞKUR aracılığıyla	100,0%	100,0%	0
Akraba-Eş Dost	0,0%	40,0%	0
İnternet-Sosyal Medya	25,0%	0,0%	0
Toplam	**44,4%**	**55,6%**	**0,0%**

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

İşyeri büyüklüklerine göre iş arama kanallarının dağılımına bakıldığında, açık iş talebi olan işyerleri içerisinde İŞKUR'u en fazla tercih eden firmalar 1-9 çalışanı olan firmalardır. 50+ çalışanlı firmalarda açık iş verilmemiştir. Genel dağılıma bakıldığında, 50 ve üzeri işçi çalıştıran işyerlerinin eleman ihtiyacı daha az olmakla birlikte, eleman ihtiyacını kendi içerisinde karşıladığı yorumu yapılabilmektedir.

Tablo 20 İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumuna göre arama kanallarının dağılımı, Bayburt, 2014

Arama Kanalı	Evet	Hayır	Toplam	Evet	Hayır
İŞKUR aracılığıyla	17	15	32	100,0%	100,0%
Akraba-Eş Dost	4		4	24,4%	0,0%
İnternet-Sosyal Medya		1	1	0,0%	6,9%
Toplam	**17**	**15**	**32**		

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerlerinin tamamı açık işlerini karşılamak için İŞKUR'u tercih etmektedir. İŞKUR hizmetlerinden yararlanmayan işyerlerinde bile bu oran %100'dür. Kurumdan sonra akraba-eş dost aracılığı ile de açık işler kapatılmak istenmiştir. İŞKUR'un tanıtımında büyük rol oynayan iş ve meslek danışmanları sayesinde işverenler, İŞKUR'un hizmetlerinden haberdar olmakta ve taleplerini karşılarken artık İŞKUR'u ilk sırada tercih etmektedirler.

Tablo 21 İşyeri büyüklüklerine göre açık iş verileri, Bayburt, 2014

İşyeri Büyüklüğü	Toplam Açık İş Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı	Açık İş Oranı	Açık İş Veren İşveren Sayısı	İşveren Sayısı	Açık İş Verme Oranı
1-9	9	141	6,3%	4	34	11,6%
10-49	22	829	2,6%	5	50	10,2%
50+	0	659	0,0%	0	8	0,0%
Toplam	**31**	**1.629**	**1,4%**	**9**	**92**	**9,8%**

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

Büyüklüklerine göre açık iş talebi olan işyerlerinin dağılımına bakıldığında, en fazla açık iş oranı %6,3 ile 1-9 çalışanı olan işyerleridir. Açık iş verme oranına bakıldığında da yine 1-9 çalışanı olan işyerleri ilk sırada yer almaktadır. Toplam açık iş sayısı 10-49 çalışanı olan işyerlerinde ilk sırada gelmesine karşın oransal olarak 1-9 çalışanı olanlar ilk sırada gelmektedir. Bu durum çalışan sayısı az olan işyerlerinin çalışan hareketliliğinin daha çok olmasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 22 İşyeri yaşına göre açık iş verileri, Bayburt, 2014

İşyeri Yaşı	Açık İş Veren İşyeri Sayısı	Toplam İşyeri Sayısı	Açık İş Verme Oranı	Toplam Açık İş Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı	Açık İş Oranı
0-4	1	19	5,5%	2	211	1,0%
5-9	3	27	11,6%	21	402	5,1%
10-14		11	0,0%		173	0,0%
15-19	3	18	17,5%	4	690	0,6%
20-24	2	3	67,1%	4	37	10,0%
25+		14	0,0%	2	116	0,0%
Toplam	**9**	**92**	**10,1%**	**32**	**1629**	**1,9%**

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

İşyeri yaşına göre açık iş verilerine bakıldığında, toplam 32 açık işin 21 tanesi 5-9 yaşında olan işyerleri tarafından verilmiştir. Açık iş oranlarında ilk sırada, %10 ile 20-24 yaşındaki firmalar, ikinci sırada ise %5,1 ile 5-9 yaşında firmalar yer almaktadır. 15-19 yaşındaki firmalar ile 20-24 yaşındaki firmalar aynı sayıda açık iş vermiş olmalarına rağmen toplam çalışan sayıları farklı olduğundan açık iş oranları da farklı çıkmaktadır.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Temininde güçlük çekilen meslekler, işverenlerin istedikleri beceri ve niteliğe sahip eleman bulmada sıkıntı yaşadıkları meslekleri ifade etmektedir. Bayburt ilinde yapılan İşgücü Piyasası Talep Araştırması sonuçları ile sektörlere göre temininde güçlük çekilen meslekler belirlenmiştir. Araştırma kapsamında ziyaret edilen 92 işyeri içerisinden 35 tanesi eleman temininde güçlük çektiklerini bildirmişlerdir. Oransal olarak bakıldığında ise bu rakam ziyaret edilen işyerlerinin %38'ine karşılık gelmektedir.

Tablo 23 Sektörlere göre TGÇ* eleman sayısı, Bayburt, Türkiye, 2014

Bayburt-Türkiye Karşılaştırması	BAYBURT		Türkiye	
Sektör	**Eleman Sayısı**	**Oran**	**Eleman Sayısı**	**Oran**
Madencilik ve taş ocakçılığı	-	0,0%	3.295	1,2%
İmalat	23	26,0%	111.361	39,4%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	1	1,1%	384	0,1%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	-	0,0%	377	0,1%
İnşaat	15	17,3%	34.347	12,1%
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	20	22,4%	48.979	17,3%

Ulaştırma ve depolama	4	4,5%	9.957	3,5%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	17	19,2%	21.918	7,8%
Bilgi ve iletişim	-	0,0%	3.631	1,3%
Finans ve sigorta faaliyetleri	-	0,0%	1.305	0,5%
Gayrimenkul faaliyetleri	-	0,0%	1.452	0,5%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	1	1,1%	8.630	3,1%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	2	2,6%	18.839	6,7%
Eğitim	1	1,1%	4.027	1,4%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	4	4,5%	7.960	2,8%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	-	0,0%	833	0,3%
Diğer hizmet faaliyetleri	-	0,0%	5.408	1,9%
Genel Toplam	88	100,0%	282.704	100,0%

Kaynak: Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA (TGÇ: Temininde güçlük çekilen)*

TGÇ eleman sayılarının dağılımına bakıldığında, ilde en fazla TGÇ eleman bulunan sektör, %26 ile imalat sektörüdür. Bu oran Türkiye'de %39,4'tür. İlde ikinci sırada %22,4 ile Toptan ve perakende ticaret sektörü yer almaktadır. Türkiye genelinde Toptan ve perakende ticaret sektöründe TGÇ eleman sayılarının oranı %17,3'tür. Bu sektörlerde il, Türkiye geneli ile benzerlik göstermektedir. İlde üçüncü sırada Konaklama ve yiyecek hizmetleri faaliyetleri gelirken Türkiye genelinde üçüncü sırada inşaat sektörü gelmektedir. Sıralamaları farklı olsa da ilk dört sektör il ve Türkiye genelinde aynıdır. Tabloda Türkiye genelinin toplam oranının %100'ün altında çıkmasının sebebi ilde; Türkiye genelinde sayılan bazı sektörlerde TGÇ eleman bulunurken Bayburt ilinde bulunmamasıdır.

Tablo 24 Sektörlere göre TGÇ eleman sayısı, Bayburt, 2014,2013"

	2014		2013	
Sektörler	**TGÇ kişi sayısı**	**Oran**	**TGÇ kişi sayısı**	**Oran**
İmalat	23	26,0%	12	29,0%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	1	1,1%	0	0,0%
İnşaat	15	17,3%	8	26,0%
Toptan ve perakende ticaret;	20	22,4%	13	23,7%
Ulaştırma ve depolama	4	4,5%	2	3,3%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	17	19,2%	5	8,6%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	1	1,1%	2	4,1%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	2	2,6%	1	0,8%
Eğitim	1	1,1%	1	1,2%
İnsan ve sosyal hizmet faaliyetleri	4	4,5%	1	0,0%
Toplam	**88**	**100%**	**45**	**100%**

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

Araştırma 17 sektörle yürütülmekle birlikte tabloda sadece TGÇM sektörlere yer verilmiştir. Temininde güçlük çekilen elemanların sektörel dağılımına bakıldığında, 2013 yılında İmalat sektöründe TGÇ eleman oranı %29 iken 2014 yılında %26'dır. 2014 yılında İnşaat sektöründeki %17,30 olan oran, 2013 yılından %8,7 daha azdır. Bununla beraber Toptan ve perakende ticaret sektörü önceki yıla benzerlik göstermektedir. Konaklama ve yiyecek hizmet faaliyetlerinde 2014 yılında önceki yıla kıyasla yaklaşık %11 puanlık artış bulunmaktadır. Kişi sayısı ele alındığında 2013 yılında 45 kişinin temininde güçlük çekilirken bu oran 2014 yılında 88'e yükselmiştir. Bu durum işyerlerinin eleman temininde önceki yıla göre daha çok güçlük çektiğini göstermektedir.

Tablo 25 Meslek gruplarına göre TGÇ eleman ve açık iş verileri, Bayburt, 2014

Meslek Grupları	TGÇ Eleman Sayısı	TGÇ Eleman Dağılımı
Büro hizmetlerinde çalışan elemanlar	10	10,5%
Hizmet ve satış elemanları	26	12,5%
Nitelik gerektirmeyen meslekler	1	0,2%
Nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları	2	10,5%
Profesyonel meslek mensupları	6	4,5%
Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar	27	26,4%
Teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensupları	4	3,2%
Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar	12	5,3%
Toplam	**88**	**5,4%**

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

İlde toplam 32 açık iş olmasına karşılık, 88 kişinin temininde güçlük çekilmektedir. Bu sonuç işverenlerin açık iş sayısının bildiklerinden daha fazla olduğunu göstermektedir. İşverenler, temininde güçlük çektiği elemanları da istihdama dâhil etmeleri halinde hem açık iş sayısına hem de işsizlik oranına pozitif bir katkı sağlayacaklardır. Meslek gruplarına göre dağılıma bakıldığında, temininde en çok güçlük çekilen meslek grubu, %26,4 ile Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlardır. Bunu %12,5 ile Hizmet satış elemanları takip etmektedir. Temininde en az güçlük çekilen meslek grubu ise %0,2 ile nitelik gerektirmeyen mesleklerdir. TGÇ eleman olarak yönetici meslek grubu araştırmada işverenlere sorusu yöneltilmesine rağmen işverenler tarafından TGÇ eleman olarak hiç belirtilmediği için tablodan çıkarılmıştır.

Tablo 26 Sektörlere göre eleman temininde güçlük çeken işveren sayısı, Bayburt, 2014

Sektörler	Toplam İşveren Sayısı	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı	Oran
Madencilik ve taş ocakçılığı	2	-	0,0%
İmalat	8	6	75,0%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	2	1	50,0%
İnşaat	28	6	22,7%
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	24	11	47,8%
Ulaştırma ve depolama	8	3	37,5%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	5	3	60,0%
Finans ve sigorta faaliyetleri	2	-	0,0%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	2	1	50,0%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	7	1	16,7%
Eğitim	3	1	33,3%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	1	1	100,0%
Toplam	**92**	**35**	**38,1%**

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

Eleman temininde en fazla güçlük çeken sektörlere bakıldığında, ilk sırada 28 işveren ile İnşaat sektörü, ikinci sırada ise 24 işveren ile Toptan ve perakende ticaret sektörü yer almaktadır. Eleman temininde güçlük çeken işveren sayısının toplam işveren oranına bakıldığında, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektöründe yer alan işyerlerinin tamam eleman temininde güçlük çektiği görülmektedir. Ancak bu sektörde araştırma kapsamına giren işyeri sayısı ve aranılan eleman sayısı sadece1'dir.

Tablo 27 Meslek gruplarına göre TGÇ eleman sayısının çalışan sayısına oranı, Bayburt, 2014

Meslek Grupları	Toplam Çalışan Sayısı	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı	Oran
Büro hizmetlerinde çalışan elemanlar	95	10	10,5%
Hizmet ve satış elemanları	212	26	12,5%
Nitelik gerektirmeyen meslekler	655	1	0,2%
Nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları	20	2	10,5%
Profesyonel meslek mensupları	135	6	4,5%
Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar	100	27	26,4%
Teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensupları	124	4	3,2%
Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar	230	12	5,3%
Yöneticiler	58	-	0,0%
Toplam	**1629**	**88**	**5,4%**

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

Tabloya bakıldığında, toplam çalışan sayısının %5,4'ü kadarının temininde güçlük çekildiği söylenebilir. Meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen eleman sayısının toplam çalışan sayısına oranına bakıldığında, ilk sırada %26,4 ile sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar yer almaktadır. Bunu %12,5 ile hizmet ve satış elemanları takip etmektedir.

Tablo 28 Temininde güçlük çekilen ilk 6 mesleğin dağılımı, Bayburt, 2014, 2013

2014		2013	
Meslekler	**Oran**	**Meslekler**	**Oran**
Danışma görevlisi-otel	11,3%	Makineci (Dikiş)	12,3%
Fırın işçisi (tuğla, kiremit ve benzeri inşaat elemanları)	9,0%	Garson (Servis Elemanı)	9,8%
Garson (servis elemanı)	7,9%	İnşaat Ustası	7,4%
Aşçı	6,8%	Diğer Taş Kesme Ve Oyma İşçileri	5,9%
Akaryakıt satış elemanı (pompacı)	4,7%	Satış Danışmanı	5,7%
Satış destek elemanı (mörş)	4,7%	İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)	3,9%

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

Temininde güçlük çekilen ilk 6 mesleğin dağılımına bakıldığında, 2014 yılında Danışma görevlisi (%11,3), Fırın işçisi (%9), garson (%7,9) meslekleri ilk 3 sırayı paylaşmaktadır. Bu üç meslekten sadece Garson mesleğindekilerin 2013 yılında da temininde güçlük çekilmiştir. 2013 yılına göre Bayburt'ta otel ve apart otel sayısında artış olduğu için 2014 yılında danışmanlık görevlisi-otel temininde güçlük çekilen ilk meslek olmuştur.

Tablo 29 Meslek gruplarına göre TGÇ elemanların karşılanma durumu, Bayburt, 2014

Meslek Grupları	Evet	Hayır	Kısmen	Karşılama Oranı
Büro hizmetlerinde çalışan elemanlar	-	13	22	61,8%
Hizmet ve satış elemanları	-	1	-	0,0%
Nitelik gerektirmeyen meslekler	-	3	9	74,0%
Nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları	-	-	1	100,0%
Profesyonel meslek mensupları	-	1	-	0,0%
Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar	-	-	4	100,0%
Teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensupları	-	6	6	49,1%
Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar	-	1	1	53,4%
Toplam	**-**	**25**	**43**	**61,8%**

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

Eleman talebinde bulunan işyerlerinin taleplerinin istenen sayının altında karşılanması durumunda kısmen karşılanma gerçekleşmektedir. İlde çalışma sonucunda temininde güçlük çekilen mesleklerin %61,8'i kısmen karşılanmıştır. Profesyonel meslek mensupları ve Hizmet satış elemanları meslek grubundan alınan açık işler ise karşılanamamıştır.

Mesleklere göre eleman temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında, Danışma görevlisi mesleğinde eleman temininde güçlük çekme nedeni gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamamasıdır. Mesleklerin geneline bakıldığında, gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması ve yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması nedenleri %80'ini kapsamaktadır. Bayburt ilinin küçük olması nedeniyle, işyerlerine ulaşım zorluğu nedeninin oranı sıfırdır. Ancak tablodaki veriler ışığında çalışılırken cevapların işverenlerden alındığı unutulmamalıdır. İşverenlerce önerilen ücretin az olmadığının düşünülmesi çalışanlarca her zaman aynı yorumlanmayabilmektedir.

Tablo 30 Temininde güçlük çekilme nedenlerine göre eleman sayılarının dağılımı, Bayburt,2014

Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı	Oran
Bu meslekte işe başvuru yapılmaması	10	11,3%
Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması	52	58,5%
Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması	55	62,1%
Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi	-	0,0%
Önerilen ücretin az bulunması	14	16,1%
Vardiyalı çalışma olması	-	0,0%
İşyerine ulaşım zorluğu	-	0,0%
Çalışma sürelerinin uzunluğu	5	5,8%
Toplam	**88**	**100,0%**

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

Eleman temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında, ilk sırada %62,1 ile yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması gelmektedir. Bunu ikinci sırada %58,5 ile gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması takip etmektedir. Bu verilerle işverenlerin eleman temin ederken karşılaştığı en büyük sıkıntının, istenen nitelikte ve tecrübede eleman bulunamaması olduğu ortaya çıkar.

Grafik 14 Eleman temininde güçlük çekilme nedenleri, Bayburt, Türkiye, 2014

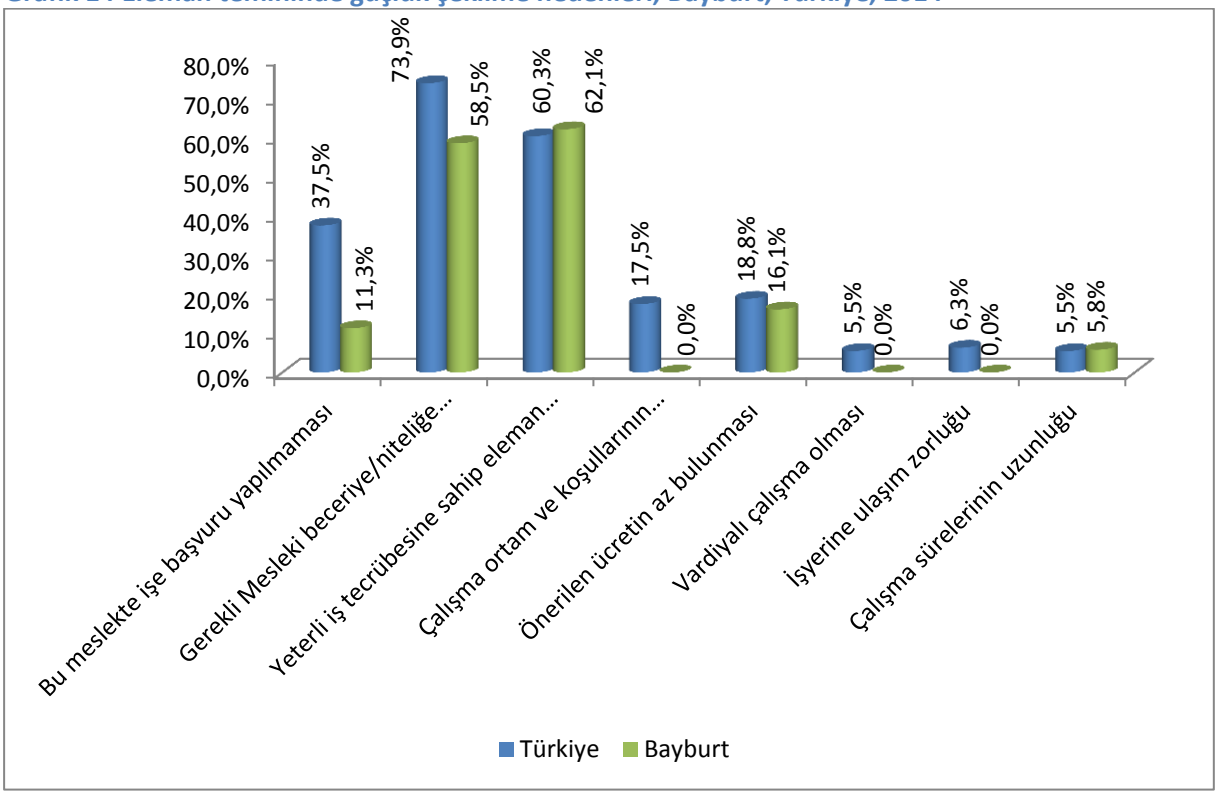

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

Eleman temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında, Bayburt ili ile Türkiye'ye ait oranların genel itibariyle benzerlik gösterdiği söylenebilir. İşyerine ulaşım zorluğu, vardiyalı çalışma olması ve çalışma ortam koşullarının beğenilmemesi durumu Türkiye genelinden ayrılmış ve ilde sıfır çıkmıştır.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Bu bölümde istidamın sonraki dönemlerde nasıl olacağı konusunda öngörüde bulunulmaya çalışılmış, bu amaçla işverenlere uzun dönemde (30 Haziran 2015) istihdam etmeyi öngördükleri meslekler ve o meslekte istihdam edecekleri eleman sayıları sorulmuştur.

Bayburt ilindeki, genel olarak uzun süreli istihdam artışı ve azalışı incelendiğinde şehrin ekonomik yapısının etkili olduğu görülmektedir. Uzun dönemde ihtiyaç duyulması düşünülen mesleklerin farklılık göstermeleri mevsimsel etkilerin de istihdamın dönemsel değişiminde önemli olan unsur olduğunu açığa çıkarmaktadır.

Tablo 31 Sektörlere göre net istihdam değişimi, Bayburt, 2014

Sektörler	Çalışan Sayısı	Net İstihdam Değişimi	NİDO*
Madencilik ve taş ocakçılığı	8	0	2,0%
İmalat	213	12	0,0%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	42	3	5,6%
İnşaat	276	13	7,1%
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	306	4	4,6%
Ulaştırma ve depolama	174	6	1,4%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	79	2	3,4%
Finans ve sigorta faaliyetleri	18	0	2,5%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	29	4	0,0%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	426	0	13,8%
Eğitim	25	-12	0,0%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	33	0	-48,0%
Toplam	**1.629**	**32**	**1,8%**

Kaynak: Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA (NİDO: Net İstihdam Değişim Oranı)*

Sektörlere göre net istihdam değişimlerine bakıldığında, 30 Haziran 2015 tarihi itibariyle Bayburt il genelinde 29 kişilik istihdam artışı beklenmektedir. Bu artışın 12 kişilik kısmı imalat, 13 kişilik kısmı ise inşaat sektörüne aittir. Eğitim sektöründe çalışanlardan ise 12 kişilik net azalış beklenmektedir.

Tablo 32 Meslek gruplarına göre net istihdam değişimi, Bayburt, 2014

Meslek Grupları	Net Değişim	Çalışan Sayısı	NİDO
Büro hizmetlerinde çalışan elemanlar	0	95	0,0%
Hizmet ve satış elemanları	16	212	7,7%
Nitelik gerektirmeyen meslekler	4	655	0,6%
Nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları	3	20	15,8%
Profesyonel meslek mensupları	-9	135	-6,7%
Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar	5	100	5,4%
Teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensupları	4	124	3,3%
Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar	8	230	3,4%
Yöneticiler	0	58	0,0%
Toplam	**32**	**1.629**	**2,0%**

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

Meslek gruplarına göre net istihdam değişim oranına bakıldığında ilk sırada %15,8 ile Nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları gelmektedir. Bunu %7,7'lik oranla Hizmet ve satış elemanları meslek grubu takip etmektedir. Profesyonel meslek mensuplarında ise %6,7'lik azalış beklenmektedir. Yöneticiler ve Büro hizmetlerinde çalışan elemanlar meslek gruplarında değişim beklenmemektedir.

Tablo 33 Net istihdam artışı-azalışı beklenen ilk 10 meslek, Bayburt, 2014

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Beden işçisi (inşaat)	Öğretmenlik meslek bilgisi dersleri öğretmeni
Fırın işçisi (tuğla, kiremit ve benzeri inşaat elemanları)	Beden işçisi (inşaat)
Garson (servis elemanı)	İnşaat boyacısı/boyacı-bina
Akaryakıt satış elemanı (pompacı)	Fayans, seramik ve karo döşemecisi
Pastacı (ekmek)	Beton santral operatörü
Taş yontma işçisi	Peynir imal işçisi
Fırıncı ustası-unlu mamuller	Şoför-yük taşıma
Doğal gaz tesisatçısı	İnşaat elemanları kalıpçısı (elle)
Kamyonet şoförü	Betonarme demircisi
Satış elemanı (toptan)	Doğal gaz tesisatçısı

Kaynak: BAYBURT 2014 İPTA

İstihdam artışı beklenen mesleklerde Beden İşçisi inşaat ilk sırada gelmekteyken Fırın işçisi ve Garson meslekleri artış beklenen diğer mesleklerdir. İstihdam azalışında ilk sırada Öğretmenlik meslek bilgisi dersleri öğretmeni mesleği gelmekte, bu mesleği Beden işçisi (İnşaat) ikinci sırada takip etmektedir. Beden İşçisi (İnşaat) mesleğinde hem artış hem de azalış beklenmesinin sebebi ilin coğrafik konumu sebebiyle inşaat mevsiminin kısa sürmesidir. İlde çalışma yapılan referans döneminin inşaat sektörünün yoğun olarak çalıştığı döneme denk geldiğinden bu alanda açık iş verilmiş ancak kısa zaman sonunda inşaat mevsiminin sona ermesiyle çalışan kişilerde istihdam azalışına gidileceğinden bu meslek hem artış hem de azalış beklenen mesleklerde görüntülenmiştir.

SONUÇ

Bu bölümde raporun önemli bulguları "kısaca" özetlendikten sonra raporun ve İPA'nın amacına uygun olarak bu verilerin il aktif istihdam politikalarına nasıl katkı sağlayabileceğine ilişkin temel öneri ve değerlendirmeler yapılacaktır.

Bayburt İli İşgücü Piyasası Analizi raporunun temel yaklaşımı işsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine yardımcı olmaktır. Bu doğrultuda ele alınacak temel husus işgücü arzı ve talebi arasındaki eşleşmeme, diğer bir ifade ile dengesizliktir. Dengesizliği ortaya çıkartabilmek için ilin işgücü arz ve talep yapılarının birlikte ele alınarak analiz edilmesi gerekmektedir.

Talep boyutunun tespiti için özel bir araştırma düzenlenmesine rağmen bu araştırmanın da kısıtları mevcuttur. En önemli kısıt araştırmanın temelini oluşturan adres listesinden kaynaklanmaktadır. Adres listesi yakın zamanlarda güncelleştirilmesine ve araştırma 10+ çalışanı olan işyerlerini kapsayacak şekilde düzenlenmesine rağmen, 1-9 çalışanı olan işyerlerine ciddi oranda kayma ile karşılaşılmıştır. 10+ işyerlerinden 1-9'a kayma, 10 kişiden az çalışanı olan işyerlerinin de büyüme olasılığının olduğunu ortaya koymaktadır, fakat bu olasılığı ölçebilecek veri seti mevcut değildir.

Araştırmanın diğer bir kısıt da işverenlerden mesleklere ilişkin yeterli bilgiyi ayrıntılı almada problem yaşanmasıdır. Bu durum özellikle kendini beden işçiliği mesleğinde yoğun olarak hissettirmektedir. İşverenlerin genel eğilimi temizlik, taşıma ve inşaat işlerine yönelik meslekleri tek bir kalem altında, beden işçisi olarak bildirmeleridir. Mesleklere yönelik diğer bir kısıt ta Meslekler Sözlüğünde bazı mesleklerin tanımlanmasındaki eksikliklerdir. Bazı meslekler Sözlükte yer almamaktadır.

Tüm bu kısıtlara rağmen gerçekleştirilen Talep Araştırması bu güne kadar tüm iller itibariyle karşılaştırmaya imkân sağlayacak şekilde standartlaştırılmış bir araştırmadır ve zengin bir bilgi tabanına sahiptir.

İlde çalışabilir yaştaki nüfusun eğitim seviyesi Türkiye ortalamasından daha düşüktür. Çalışabilir yaştaki nüfusun ağırlıklı kısmını lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Kadınlar arasında özellikle diplomasızlık durumu erkeklere göre çok daha yaygındır.

Bu yapının işgücü piyasasını derinden etkilemesi kaçınılmazdır. Eğitim oranlarının düşüklüğü işgücü piyasasına girişi zorlaştırmaktadır. Bayburt ilinde nüfusun kırsal alandaki çoğunluğu tarım sektöründe ücretsiz çalışmayı da beraberinde getirmekte ve bu durum istihdam oranını Türkiye'den daha yüksek çıkarmakta ve işsizliği de perdelemektedir.

KAYNAKÇA

TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri

İŞKUR, İstatistik Yıllıkları

SGK, Aylık İstatistik Bülteni

EKLER

Ek 1- İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu

	TÜRKİYE İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI (TİPTA)
2014	**İŞYERİ BİLGİ FORMU**

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücünün yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesi amaçlanmaktadır.

Bilgi Verme ve Gizlilik

1- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, **yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır.** Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz.
2- **4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu'nun 21 inci maddesi gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur**.
3- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz. **İkinci fıkraya aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 136 ncı maddesi hükümleri uygulanır.**

Kapsam

Bu araştırma, ilinizdeki 10 ve daha fazla kişi istihdam eden örnek işyerlerini kapsamaktadır. İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, insan kaynakları, personel, işyeri veya muhasebe müdürleri tarafından doldurulması önerilmektedir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

İŞYERİ BİLGİLERİ

Örnek No				
İşyerinin Yasal Unvanı				
İşyerinin Tabela Unvanı				
1) İşyerinizin kuruluş tarihini yıl olarak belirtiniz.				
	Evet	**Hayır**	**Fikrim Yok**	
2) İşyeri olarak İŞKUR hizmetlerinden yararlanıp yararlanmadığınızı belirtiniz.				
3) Daha önce İŞKUR'dan eleman talebinizin olup olmadığını belirtiniz.				
4) İşyerinizin devletin verdiği istihdam teşviğinden yararlanıp yararlanmadığını belirtiniz.				
5) İşyerinizde üretilen ürünlerin ihraç edilip edilmediğini belirtiniz.				
6) İşyerinizin yabancı ortaklığı olup olmadığını belirtiniz.				
7) İşyerinizde kısmi (part-time) çalışmanın var olup olmadığını belirtiniz.				
8) İşyerinizde çalışanlara kreş imkanının sağlanıp sağlanmadığını belirtiniz.				
9) Çalışanlarınıza işe gelmede servis hizmetinin sağlanıp sağlanmadığını belirtiniz.				
10) İşyerinizde mevsimlik istihdam edilen personelin olup olmadığını belirtiniz.				
11) 2014 yılında çalışanlarınıza işleriyle ilgili herhangi bir eğitim düzenlenip düzenlenmediğini belirtiniz.				

ADRES BİLGİLERİ

İL:	**İLÇE:**	**MAHALLE :**	
CADDE/SOKAK:			
DIŞ KAPI NO :			
İÇ KAPI NO :			
TELEFON/FAKS/E-POSTA	...../...../	.....	@.....

Formu Cevaplayan İşyeri Yetkilisinin

Adı ve Soyadı		**Unvanı**	
Tarih		**Telefonu**	
E-posta		**İmza/Kaşe**	

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu görevlilerince" doldurulacaktır.

BU İŞYERİ BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATOR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR. ARZ EDERİM.

	ZİYARETÇİ	**KONTROLÖR**	**VERİ GİRİŞ PERSONELİ**
Adı ve Soyadı			
Tarih ve İmza			

BİLGİ İÇİN BAŞVURULABİLECEK ADRES TELEFON VE FAKS NUMARALARI

İL MÜDÜRLÜĞÜ	ADRES	TELEFON	FAKS	E-POSTA
..... Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü	.....	.....	.....	.....

Bölüm I - MEVCUT İSTİHDAM

S 12: İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

01	02	03	04
Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sekreter, taşıma işçisi vb.)	Kadın Çalışan **Sayısı**	Erkek Çalışan **Sayısı**	Toplam Çalışan **Sayısı**
TOPLAM			

S13. İşyerinizde çalışan sayısının son bir yıl içerisinde, 10 ve üzerine çıkıp çıkmadığını belirtiniz.
(Bu soruya sadece "12. Soruda toplam çalışan sayısı 9 veya daha az kişi olarak belirtilen işyerleri" cevap verecektir.)

Evet ☐

Hayır ☐

SONRAKİ SAYFAYA GEÇİNİZ

Bölüm II -AÇIK İŞLER

S14: Şu an işyerinize herhangi bir yolla eleman arıyor musunuz?

S 14.1: Eleman aramıyoruz. ⇒ **Soru 15'e geçiniz.**

01	02	03	04													05					06		
Eleman Aranılan Meslekler	Toplam Açık İş **Sayısı**	Talep Edilen **Asgari** Eğitim Düzeyi 1. Çıraklık 2. Lise altı 3. Genel lise 4. Meslek lisesi 5. Meslek yüksekokulu 6. Lisans 7. Lisans üstü 8. Farketmez	**Beceri İhtiyacı ve Kişisel Özellikler (*)** 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fazla mesaiye kalabilme 3. Fiziki ve bedensel yeterlilik 4. Hesap yapabilme (Analitik beceri) 5. İletişim ve ifade yeteneği 6. İş ahlakına sahip olma 7. Proje tabanlı çalışma 8. Satış ve pazarlama becerisi 9. Seyahat edebilme esnekliği 10.Sorun çözme ve bağımsız karar verme becerileri 11.Takım çalışması 12.Yabancı dil 13.Yeterli mesleki/teknik bilgi ve tecrübe													**İlgili meslekteki açık işinizi hangi yolla arıyorsunuz (*)** 1. İŞKUR aracılığıyla 2. Gazete-İlan, vb. 3. Akraba-Eş Dost 4. İnternet-Sosyal Medya 5. Özel İstihdam Büroları						**Açık işiniz için aşağıdaki seçeneklerden hangisini tercih edersiniz?** 1. Kadın 2. Erkek 3. Farketmez		
			1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**1**	**2**	**3**

(*) (04), (05) ve (06) sütunlarında birden fazla seçenek (X) şeklinde işaretlenebilir.

SONRAKİ SAYFAYA GEÇİNİZ

BÖLÜM III. 30 HAZİRAN 2015 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİĞİ OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

01	02	03
S.15: 30 Haziran 2015 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı bekliyor musunuz?	**Evet**	**15.1'e geçiniz**
	Hayır	**16.soruya geçiniz**
	Fikrim Yok	**16.soruya geçiniz**

S 15.1: **30 Haziran 2015 tarihi itibariyle** işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam **ARTIŞI** olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal ***artış***

S.16: 30 Haziran 2015 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	**Evet**	**16.1'e geçiniz**
	Hayır	**17.soruya geçiniz**
	Fikrim Yok	**17.soruya geçiniz**

S 16.1: **30 Haziran 2015 tarihi itibariyle** işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam **AZALIŞI** olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal ***azalış***

SONRAKİ SAYFAYA

BÖLÜM IV. ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

S17: 2014 yılı içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?

S 17.1: Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok. ☐ → **Görüşme Bitmiştir. TEŞEKKÜRLER.**

01	02	03	04							
Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temininde güçlük çekilen eleman **sayısı**	**Temininde Güçlük çektiğiniz mesleği şu an karşıladınız mı?** **1-EVET** **2- HAYIR** **3-KISMEN**	**Temininde Güçlük Çekilme Nedeni (*)** **1. Bu meslekte işe başvuru yapılmaması** **2. Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması** **3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması** **4. Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi** **5. Önerilen ücretin az bulunması** **6. Vardiyalı çalışma olması** **7. İşyerine ulaşım zorluğu** **8. Çalışma Sürelerinin Uzunluğu**							
			1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**
		☐								
		☐								
		☐								
		☐								
		☐								
		☐								
		☐								
		☐								
		☐								
		☐								
		☐								
		☐								
		☐								
		☐								
		☐								
		☐								

*** Birden fazla güçlük çekilme nedeni işaretlenebilir.**

Türkiye İşgücü Piyasası Araştırmasına yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.

V.Bilgi Formu Hakkında Görüş ve Önerileriniz?
(Bu kısım Ziyaretçi veya Yanıt veren İşveren tarafından doldurulabilir.

İşverenin görüşleri:

Ziyaretçinin görüşleri:

Ek 2- Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları

Tamsayım Yapılan İller	10+ İşyeri Sayısı	Tamsayım Yapılan İller	10+ İşyeri Sayısı
ADANA	4.255	KARABÜK	458
ADIYAMAN	800	KARAMAN	477
AFYONKARAHİSAR	1.375	KARS	279
AĞRI	461	KASTAMONU	701
AKSARAY	785	KAYSERİ	3.307
AMASYA	627	KIRIKKALE	405
ARDAHAN	95	KIRKLARELİ	658
ARTVİN	343	KIRŞEHİR	377
AYDIN	1.962	KİLİS	172
BALIKESİR	2.252	KONYA	4.466
BARTIN	421	KÜTAHYA	1.106
BATMAN	1.039	MALATYA	1.431
BAYBURT	99	MANİSA	2.331
BİLECİK	431	MARDİN	1.333
BİNGÖL	541	MERSİN	3.638
BİTLİS	433	MUĞLA	2.537
BOLU	629	MUŞ	426
BURDUR	507	NEVŞEHİR	780
ÇANAKKALE	988	NİĞDE	535
ÇANKIRI	252	ORDU	1.313
ÇORUM	1.043	OSMANİYE	897
DENİZLİ	2.961	Rize	808
DİYARBAKIR	2.502	SAKARYA	1.984
DÜZCE	1.028	SAMSUN	2.246
EDİRNE	715	SİİRT	369
ELAZIĞ	1.310	SİNOP	370
ERZİNCAN	393	SİVAS	1.129
ERZURUM	1.199	ŞANLIURFA	2.365
ESKİŞEHİR	2.068	ŞIRNAK	613
GAZİANTEP	3.435	TEKİRDAĞ	2.447
GİRESUN	842	TOKAT	918
GÜMÜŞHANE	192	TRABZON	2.283
HAKKARİ	201	TUNCELİ	152
HATAY	2.208	UŞAK	889
IĞDIR	238	VAN	1.194
ISPARTA	675	YALOVA	581
KAHRAMANMARAŞ	1.805	YOZGAT	613
		ZONGULDAK	1.014
Genel Toplam		88.712	

Örnekleme Yapılan İller	10+ Örneklem İşyeri Sayısı
ANKARA	6.911
KOCAELİ	4.201
BURSA	4.973
İZMİR	6.276
İSTANBUL	8.493
ANTALYA	4.289
Toplam	40.353

Ek 3- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü

İşgücü Piyasası: Potansiyel çalışanların emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri piyasadır. Çalışanlar öncelikle mesleki olmak üzere işe ilişkin beceri ve yeterliliklerini sunarken karşılığında ücret talep ederler.

İl İşgücü Piyasası: İşgücünün il düzeyinde arz ve talep olunduğu pazardır. İl düzeyinde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, çalışanlar da iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, il işgücü piyasasıdır.

İşgücü Piyasası Analizi: Belirli bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.

İşgücü Talebi: İşgücü talebi işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır.

İşgücü Talep Araştırması: İŞKUR tarafından 12 Mayıs-27 Haziran tarihleri arasında yapılan işyeri ziyaretleri kapsamında "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" uygulamasıdır.

İşgücü Talep Araştırması Çerçevesi: Maliye Bakanlığı ve SGK kayıtları kullanılarak TÜİK tarafından hazırlanan "Türkiye İşyeri Kayıt Sistemi" üzerinden en güncel veri olan 2013 yılı kayıtlarıdır. Talep araştırması kapsamında çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için "işyeri cevapsızlık formu" doldurulmuştur.

İşgücü Arzı: Bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır.

Tanımlanmış bir zaman dilimi (referans dönemi) içinde belirli bir yaş üzerindeki nüfus, işgücü bakımından üç temel gruba ayrılmaktadır; istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dâhil olmayanlar. İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte işgücünü oluştururlar. Yukarıda belirtilenler şu şekilde özetlenebilir;

Çalışma çağındaki nüfus: İşgücü+ İşgücüne dâhil olmayanlar

İşgücü: İstihdam edilenler+ İşsizler

Kurumsal olmayan nüfus: Üniversite yurtları, yetiştirme yurtları (yetimhane), huzurevi, özel nitelikteki hastahane, hapishane, kışla vb. yerlerde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

Kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus: Kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.

Genç nüfus: 15-24 yaş grubundaki nüfustur.

İşgücü: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

İşgücüne Katılım Oranı (İKO): İşgücü katılım oranı bir ekonomide çalışan veya işsiz, ekonomik olarak aktif olan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eder.

İKO = (İşgücü Arzı (İstihdam+İşsiz))/(Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus) x 100

Çalışma hayatına katılımı ölçen bu gösterge, çalışma yaşındaki nüfusun ekonomik olarak aktif olan kesimini gösterir. Ülke mal ve hizmet üretiminde yer alabilecek işgücü arzının büyüklüğü hakkında

bilgi verir. Cinsiyet ve yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif nüfusun yapısı hakkında bir resim çizer.

Eğitim seviyelerine göre işgücü: Bu gösterge toplam işgücünü eğitim durumlarına göre analiz ederken, 25-29 yaş grubundaki yüksek eğitimlilerin işgücü içindeki oranına da özel önem verir.

İstihdam edilenler: Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dâhil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

İş başında olanlar: Yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.

İş başında olmayanlar: İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar istihdamda kabul edilmektedir.

Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla belirli bir menfaat (ayni ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığında çalışan çıraklar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dâhil edilmektedirler.

İstihdam Oranı: Çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özelikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında kilit unsurlardır.

İstihdam Oranı = (Toplam istihdam)/(Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus) x 100

Yüksek istihdam oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesine yol açmasına rağmen, bu gösterge tek başına yeterli değildir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde ücretler, çalışma saatleri, kayıt dışı istihdam, eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemlidir.

Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına ya da çok sayıda ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunu gösterir.

İşteki durum: Ücretliler, kendi hesabına çalışanlar, işverenler ve ücretsiz aile işçileri olarak dört kategori altında toplanan işteki durum, işgücü piyasasının dinamiklerini ve ülke ekonomisinin gelişimini gösterir. Gelişen bir ülkede genel olarak beklenen tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörlerine geçişle birlikte, ücretli ve maaşlı çalışanların sayısındaki artış; kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışan sayısındaki azalıştır.

İktisadi faaliyetlere göre istihdam: Bu gösterge istihdamın hangi ekonomik faaliyetlerde yer aldığının ifadesidir. İstihdam genelde tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç temel iktisadi faaliyete ayrılır. Bu gösterge toplam istihdamın sektörlere göre oransal dağılımını gösterir. Böylelikle sektörlere göre ekonomik gelişmeyi veya daralmayı, trendleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri arasındaki seviye farkını ortaya koyar. Sektörel istihdam akışları verimlilik analizlerinde çok önemli yer teşkil eder. Toplam verimliliğin artması için, istihdamın daha az verimliliğe sahip sektörlerden daha yüksek verimliliğe sahip sektörlere geçmesi gerekir.

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

A	Tarım, ormancılık ve balıkçılık
B	Madencilik ve Taş ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, gaz, Buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
E	Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve parekende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motordikletlerin onarımı
H	Ulaştırma ve depolama
I	Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
J	Bilgi ve iletişim
K	Finans ve sigorta faaliyetleri
L	Gayrimenkul faaliyetleri
M	Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
N	İdari ve destek hizmet faaliyetleri
O	Kamu yönetimi ve savunma
P	Eğitim
Q	İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
R	Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
S	Diğer hizmet faaliyetleri
T	Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri: Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına Yönelik Olarak Ayrım Yapılmamış
U	Uluslar arası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

Mesleklere göre istihdam: Meslek sınıflaması olarak kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü, Uluslararası Çalışma Örgütünün ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi esaslarına göre hazırlanan ve meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarını, özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlüktür.

Meslek sınıflaması dört rakamlı kodlanmış olup 9 ana grup altında toplanmaktadır. Ana grupların altında 2 basamaklı alt gruplar, alt grupların altında 3 basamaklı meslek grupları ve meslek gruplarının da altında 4 basamaklı meslekler yer almaktadır. İŞKUR tarafından kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü (TMS) İSCO-08 ile uyumlu daha ayrıntılı bir sözlüktür. İSCO'da söz konusu olan meslek grubu iken TMS'de mesleklerin en ayrıntılı hali bulunmaktadır.

Bu gösterge özellikle farklı işgücü piyasalarında arz ve talep dengesizliklerin analizinde çok önemlidir. Karar vericiler ve politika yapıcıların ekonomik ve sosyal politikaların formüle edilmesinde ve işgücü, öğretim ve mesleki eğitimin planlanarak uygulanmasında, yürütülmesinde istihdamın mesleklere göre dağılımı önem arz etmektedir.

Kayıt dışı istihdam: Referans haftasında yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanlardır.

Birçok ülkede kayıtdışı istihdam, gelir ve üretim yaratmada önemli bir rol oynar. Kayıtdışı istihdam sosyal güvenlik sisteminin ve yasal yaptırımlarının dışında olmasına rağmen, yüksek nüfus artış hızına veya kentleşmeye sahip ülkelerde bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kayıt dışı istihdam oranı: Bu gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı olarak hesaplanmaktadır. Oranın büyüklüğü çalışma hayatının sosyal güvenceden uzaklığı hakkında bilgi verir.

Kayıtdışı istihdam Oranı = (Kayıtdışı istihdam)/(Toplam istihdam) x 100

Eksik istihdam: Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından düzenlenen 16. Çalışma İstatistikçileri Konferansında, mevcut eksik istihdam tanımı, yaşanan ölçüm zorlukları nedeniyle yeniden ele alınarak, eksik istihdam sorununu daha net ortaya koyabilecek "zamana bağlı eksik istihdam" ve "yetersiz istihdam" kavramlarına geçilmesine karar verilmiştir.

Zamana bağlı eksik istihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer

işinde/işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu taktirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Yetersiz istihdam: Zamana bağlı eksik istihdam kapsamında yer almamak koşuluyla, referans haftasında istihdamda olan, son 4 hafta içinde mevcut işini değiştirmek için veya mevcut işine ek olarak bir iş aramış olan ve böyle bir iş bulduğu takdirde 2 hafta içinde çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

İşsiz: Çalışma yaşında olup, işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesimi ifade eder. Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son dört hafta içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler. Ayrıca, dört hafta içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dahildirler.

İşsizlik oranı: İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya tarafından da üzerine en çok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizliğin değerlendirilmesinde toplam işsizlik oranı tek başına yeterli olmaz. Gelecek planlaması için genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının da ayrıca dikkate alınması gerekir.

İşsizlik Oranı = İşsiz/(İşgücü arzı (istihdam+işiz)) x 100

Genç işsizlik: Gelişmişlik seviyesine bakmaksızın bir çok ülkede genç işsizliği en önemli politika konusu olarak değerlendirilir. Bu kavramda genç 15-24 yaş grubunu ifade eder.

Genç işsizlik oranı : Genç işsizliğini ayrıntılı olarak tanımlayabilmek için dört ölçüt önemlidir.

15-24 yaş grubundaki işsiz sayısının aynı yaş grubundaki işgücü içindeki oranıdır.

içinde genç işsizlerin oranını gösteren genç işsizlik oranı

İşgücüne dahil olmayan (İnaktif) nüfus: İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. Bu gösterge, özellikle kişilerin neden işgücü içinde yer almadıklarını açıklamaları bakımından çok önemlidir. Kişiler , çeşitli nedenlerle işgücü piyasası içinde yer almayabilirler. Çalışmak istedikleri halde kendilerine uygun iş bulamayacakları gibi düşüncelerle iş aramayan kesim potansiyel işsiz olmaları nedeniyle işgücü piyasasını yakından ilgilendiren kavramdır.

İşgücüne dahil olmayanlar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır.

1. İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar: Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.1. İş bulma ümidi olmayanlar: Daha önce ii aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.2. Diğer: Mevsimlik çalışma, ev kadını olma,öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu

belirten kişilerdir.

2. Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

3. Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

4. Eğitim/Öğretime devam ediyor: Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi

nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

5. Emekli: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

6.Çalışamaz halde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve iş başı

yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

7. Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

İşgücüne Dahil Olmayan Nüfus Oranı = (Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus-(İstihdam+İşsiz))/(Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus) x 100

Eğitim durumu: 6 ve yukarı yaştaki tüm fertlerin eğitim durumları hakkındaki bilgilerdir. Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED,1997) uygun olarak sınıflandırılmaktadır, ana grupla aşağıdadır

1. Okuma yazma bilmeyen

2. Okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen

3. İlkokul

4. İlköğretim

5. Ortaokul veya mesleki ortaokul

6. Genel Lise

7. Mesleki veya teknik lise

8. Yüksek öğretim

Başvuru: İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için Kurum il Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaatlardır (İŞKUR)

Kayıtlı İşsiz: Çalışma yaşında ve gücünde olan, çalışmak isteyen, Kuruma başvurduğunda asgari ücret düzeyinde gelir getirici bir işi olmayan, Kurum tarafından henüz kendisine iş bulunamayan aktif kayıtlardaki kişilerdir. Kayıtlı işgücünden, daha iyi şartlarda iş arayanlar, emeklilerden iş arayanlar ve belli bir iş yerinde çalışmak isteyenler çıkarıldığında geriye kalanlar kayıtlı işsiz sayılmaktadır. (İŞKUR)

Kayıtlı işgücü: İş arayanlardan aktif kayıtlarda yer alanların tümüdür.

Aktif kayıt: Son işlem tarihinden itibaren 18 ay süre ile işe gönderilmek üzere hazır olan kayıttır.

Açık İş: Kuruma işverenlerden intikal eden işçi istemidir.

Açık İş: İşveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımları attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir. (EUROSTAT) . Bu tanıma göre açık iş muhakkak işyeri dışına açılmalıdır. İşgücü Talep araştırması kapsamında derlenen açık işler bu kapsamdadır.

Açık İş Oranı: Açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile elde edilen bir orandır. Temel olarak, işyerleri tarafından fiilen doldurulmak istenen ve bu doğrultuda gerekli girişimlerin yapıldığı pozisyonları göstermektedir. İşyerinde çalışanlar yardımıyla doldurulmayı bekleyen pozisyonlar ise açık iş kavramı kapsamında yer almamaktadır. İşgücü arzına ilişkin İşsizlik oranına kıyasla işgücü talebinin bir göstergesi olarak ekonominin konjonktürel hareketlerine dair daha kullanışlı bir göstergedir. Örneğin ekonominin büyüme dönemlerinde açık iş oranında nispi olarak yükseliş görülürken, açık iş oranının gerilediği dönemler ekonomide yavaşlama işareti olarak değerlendirilmektedir.

Beceri: Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur. Beceri, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.

Beceri Eksiği: İşgücünün sahip olduğu genel uzmanlığın işin gerekleriyle uyuşmazlığıdır.

Beceri İhtiyacı: Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceridir.

Beceri Açığı: Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir. Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları, artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2) Ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) İşsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır.

İşe Yerleştirme: İş arayanların kurumca işe yerleştirilmesidir.

Girişim: Yasal birimlerin oluşturduğu en küçük özellikle mevcut kaynaklarının tahsisi için belirli derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir.

Net İstihdam Değişim Oranı: Beklenen istihdam artışından, beklenen istihdam azalışının çıkarılması ile elde edilen sayının mevcut çalışan sayısına bölünmesi ile elde edilen orandır.

Temininde güçlük çekilen meslekler: İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler.

Yaş bağımlılık oranı : 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun, 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranın yüzde olarak ifadesidir.

Yaş Bağımlılık Oranı = ((0-14 yaş nüfus + 65 yaş nüfus))/(15-64 yaş nüfus) x 100

Yerel birim: Coğrafi olarak tanımlanan bir yere yerleşmiş girişim veya onun bir parçasıdır.

Ekonomik faaliyet, coğrafi olarak tanımlanan bu yerde veya bu yerden tek ve aynı girişim için bir veya daha fazla kişinin çalışması halinde yürütülür.

Ek 4- Sektörlere Göre İPTA Sonuçları-2014/1.Dönem

Sektörler	İşyeri Sayısı	Çalışan Sayısı	Açık İş Sayısı	Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı	30 haziran 2015 İçin Belirlenen Net İstihdam Değişimi	Açık İş Oranı	Net İstihdam Değişim Oranı 30 Haziran 2015
Madencilik ve taş ocakçılığı	1.722	83.891	1.450	3.295	4.329	1,7%	5,2%
İmalat	50.597	2.510.806	87.006	111.361	115.160	3,3%	4,6%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	676	37.222	188	384	308	0,5%	0,8%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	498	31.312	295	377	1.271	0,9%	4,1%
İnşaat	37.791	832.881	14.074	34.347	60.506	1,7%	7,3%
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	46.693	1.119.724	34.783	48.979	55.307	3,0%	4,9%
Ulaştırma ve depolama	11.428	324.949	8.051	9.957	9.754	2,4%	3,0%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	12.594	540.430	14.863	21.918	15.853	2,7%	2,9%
Bilgi ve iletişim	2.722	102.669	2.773	3.631	5.413	2,6%	5,3%
Finans ve sigorta faaliyetleri	1.962	189.181	1.277	1.305	7.353	0,7%	3,9%
Gayrimenkul faaliyetleri	1.514	37.515	1.111	1.452	1.797	2,9%	4,8%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	9.638	196.305	4.424	8.630	9.490	2,2%	4,8%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	8.066	546.251	15.218	18.839	59.204	2,7%	10,8%
Eğitim	5.712	190.977	3.298	4.027	992	1,7%	0,5%
İnsan sağliği ve sosyal hizmet faaliyetleri	4.171	191.334	5.084	7.960	9.343	2,6%	4,9%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	849	23.694	504	833	698	2,1%	2,9%
Diğer hizmet faaliyetleri	4.278	90.551	4.182	5.408	4.987	4,4%	5,5%
Genel Toplam	**200.911**	**7.049.691**	**198.582**	**282.704**	**361.764**	**2,7%**	**5,1%**

Kaynak: İPTA

Sektörler	işyeri Sayısı	Çalışan Sayısı	Açık İş Sayısı	Teminde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı	30 haziran 2015 İçin Belirlenen Net İstihdam Değişimi	Açık İş Oranı	Net İstihdam Değişim Oranı 30 Haziran 2015
BAYBURT	**92**	**1.629**	**32**	**88**	**32**	**1,9%**	**2,0%**
Madencilik ve taş ocakçılığı	2	8			**0**	**0,0%**	**0,0%**
İmalat	8	213	3	23	**12**	**1,4%**	**5,6%**
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	2	42		1	**3**	**0,0%**	**7,1%**
İnşaat	28	276		15	**13**	**0,0%**	**4,6%**
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	24	306	19	20	**4**	**5,8%**	**1,4%**
Ulaştırma ve depolama	8	174		4	**6**	**0,0%**	**3,4%**
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	5	79	10	17	**2**	**11,2%**	**2,5%**
Finans ve sigorta faaliyetleri	2	18			**0**	**0,0%**	**0,0%**
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	2	29		1	**4**	**0,0%**	**13,8%**
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	7	426		2	**0**	**0,0%**	**0,0%**
Eğitim	3	25		1	**-12**	**0,0%**	**-48,0%**
İnsan sağliği ve sosyal hizmet faaliyetleri	1	33		4	**0**	**0,0%**	**0,0%**

Kaynak: İPTA

2014 yılı İşkur İşgücü Piyasası Analiz Çalışması (İPA) Örnek Planı

Coğrafi kapsam:

Coğrafi kapsam olarak nüfus büyüklüklerine bakılmaksızın Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde bulunan tüm il ve ilçe merkezleri ile köyler kapsama dahil edilmiştir.

Sektörel Kapsam :

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

B	Madencilik ve Taş ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, gaz, Buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
E	Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve parekende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motorsikletlerin onarımı
H	Ulaştırma ve depolama
I	Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
J	Bilgi ve iletişim
K	Finans ve sigorta faaliyetleri
L	Gayrimenkul faaliyetleri
M	Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
N	İdari ve destek hizmet faaliyetleri
P	Eğitim
Q	İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
R	Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
S	Diğer hizmet faaliyetleri

Kapsanan kitle:

Sektörel kapsam dahilinde tüm yerel birimler anket kapsamını oluşturmaktadır.

Örnekleme çerçevesi:

2014 yılı Türkiye İstatistik Kurumu İş Kayıtları Sistemi altlık olarak kullanılmak üzere sektörel kapsam dahilinde ilgili sektörde yer alan ve 10 ve daha fazla çalışana sahip yerel birimler çalışmada örnekleme çerçevesi olarak kullanılmıştır.

Örnekleme birimi:

Örnekleme birimi yerel birimdir.

Gözlem birimi:

Gözlem birimi yerel birimdir.

Tahmin boyutu:

2014 yılı İşkur İPA çalışması, 17 sektörde yerel birim bazında Türkiye tahmini vermek üzere planlanmıştır. Ayrıca C sektöründe 10,11,12,13,14,15,16,17,18, 19,20,21,22,23,24,25,26,27,28,29,30,31,32,33 bölümlerinde tahmin verilecek boyutta tabakalama değişkenleri aşağıda verilmiştir.

Kısımlar
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
P
Q
R
S

Örnekleme yöntemi:

2014 yılı İşkur İPA çalışmasında tabakalı rassal örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Örnek Hacmi ve Örnek Seçimi

2014 yılı İşkur İPA çalışmasında amaç, kapsam dahilindeki sektörler bazında Türkiye tahmini vermektir. Çalışma 6 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Antalya, Bursa, Kocaeli) örnekleme, diğer illerde tamsayım uygulanmak üzere planlanmıştır. Bursa il için ayrıca 2-9, 10+ çalışan sayısı tabakalaması istenmiştir. Örnek hacmi istenilen düzeyde tahmin üretilmesini sağlayacak kriterler dikkate alınarak, 6 ilde 40353 olarak hesaplanmıştır. Diğer illerde ise birim sayısı 87151 olarak belirlenmiştir.

Örnek hacminin dağıtımı, sektör düzeyinde uzlaşık dağıtım yöntemi ile yapılmıştır.

$n_h = ñ [K^2 + (1- K^2) M_h^2]^{½}$

ñ = Göze düşen ortalama örnek hacmi

$M_h = N_h / (N / h) = h.W_h$

K = Göreceli önem

h = Tabaka sayısı

$n_{min} = K.ñ$ en küçük göze düşen örnek hacmi

Bu yöntem birim sayısı çok küçük dahi olsa her tabakada belirli sayıda örnek hacmini garanti etmektir. Dolayısıyla yerel birim sayısının çok az sayıda olduğu tabakalar yapısal olarak sistem içerisinde belirlenerek tamsayımla ele alınmıştır. Tüm sektörlerde maliyet ve işgücü dikkate alınarak belirlenmiştir.

Örneklerin seçimi ardışık basit rassal örneklem (ABRÖ) yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Bu yöntemde, birimlere (0,1] aralığında uniform dağılan sürekli rassal sayılar (permanent random number-PRN) atanır. Atanan bu rassal sayılara göre birimler küçükten büyüğe doğru dizilir, tabaka bazında belirlenen $d_h \in [0,1]$ şeklindeki sabit bir başlangıç noktasından sonraki ilk birimden başlamak üzere, tabaka bazında belirlenen örnek hacmi kadar birim örneğe seçilir.

Tahmin ve Notasyonlar

Her sektörde yerel birimler bulundukları tabaka esas olmak üzere ABRÖ yöntemi ile örneğe seçilmişlerdir. Her tabakadan örneğe seçilen toplam n_h tane birimin π_h olarak tanımlanan bir seçim olasılığı vardır. Herhangi bir tabakadaki örnek birimin seçim olasılığı aşağıdaki gibi yazılır:

$$\pi_h = \frac{n_h}{N_h}$$

h = ele alınan ekonomik faaliyet grubundaki tabaka indisi

n_h = h. tabakadaki örnek birim sayısı

N_h = h. tabakadaki toplam birim sayısı

Herhangi bir karakteristiğin (y) toplam tahmini ($\hat{Y}$), seçilen birimlerin seçim olasılıklarının tersi ile çarpımının toplamından elde edilir.

$$\hat{Y}_h = \sum_i \left(y_i / \pi_h \right) = \sum_i \frac{N_h}{n_h} y_i$$

($\hat{Y}$) toplam tahminine ilişkin h. tabakadaki varyans formulu aşağıda verilmiştir:

$$v\left(\hat{Y}_h\right) = N_h^{\,2} v\left(\bar{y}_h\right) = N_h^{\,2} \left[\sum \left(y_i - \bar{y}_h\right)^2 / n_h \left(n_h - 1\right) \right] \text{ dır.}$$

Tabaka bazında gerçekleştirilen bu tahminlerden Türkiye toplamına tabakalı örneklemin genel kuralları kullanılarak ulaşılır. Herhangi bir karakteristiğin genel toplam tahmini

$\hat{Y} = \sum_h \hat{Y}_h$ şeklinde bulunur.

Toplam tahmine ilişkin varyans ise

$v\left(\hat{Y}\right) = \sum_h v\left(\hat{Y}_h\right)$ olarak elde edilir.